

ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Δ.

ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 12 του Φλεβάρη 1906

ΓΡΑΦΕΙΑ: Δρόμος Οικονόμου αριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 185

ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΝΟ ΦΥΛΛΟ:

- ΨΥΧΑΡΗΣ. Τι αξίζουν τα τραγούδια μας.
- Δ. ΦΛΟΤΤΑΣ. Το ναυτικό ονοματολόγιο.
- KARL DIETERICH. Παρατηρήσεις στις φιλολογίες της Ανατολικής Ευρώπης (μετάφρ. Κ. Χατζόπουλου).
- ΕΙΡΗΝΗ ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ. Από τον κόσμο του σαλονιού — Δύο Είκοσιόλες.
- ΑΔΕΡΦ. GRIMM. Ο Σκύλος και ο Σπουργίτης (μετάφρ. Alex. Steinmetz).
- ΑΛΕΞΑΝΤΡΑ ΠΑΠΑΜΟΣΚΟΥ. 'Επιστήμη πρωτομάθητη — 'Ανθρώπινος Μηχανισμός (συνέχεια).
- ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ. Ο Κουτσοβασιλίας.
- Z ΦΥΤΙΑΗΣ. Το αδάνατο νερό.
- Δ. ΣΠΙΓΓΟΣ. Κομφιάτικα τραγούδια — Το «Άγιος ό Θεός».
- M. Γ. ΠΕΤΡΙΔΗΣ. Η Φροσύνη.
- ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Ρήγας Γκόλφης, Βασιλέτης, 'Ανθή Γιαννιώσια, Γ. Περιτλοκάδης, Γιάννης Κουμπού...
- Δ. Π. Τ. Φαινόμενα και Πράγματα (Πατριώτες και Μισοκαράδες — 'Αλή! — Ρωμαίικα γλέντια του κ. Ράλλη — Ο τύπος μας — 'Ανέξοδη στρατιολογία — Για τη δική — Καθαροί και Μιχτοί).
- BARBAROΠАЗΑPO — Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ — Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ — ΦΟΝΟΠАЗΑPO ΒΑΟΜΑΔΙΑΤΙΚΟ.

ΤΟ ΝΑΥΤΙΚΟ ΟΝΟΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Το φωτισμένο κροτο του φίλου μου κ. Δημητριάδη «Γιατί δεν έχουμε στρατό», που δημοσιεύτηκε στο περασμένο φύλλο του «Νουμά», μου δίνει αφορμή να θυμηθώ κ' εγώ μερικά πράγματα για το Ναυτικό Ονοματολόγιο και ιδιαίτερα για τους καθυστερημένους ναυτικούς όρους, γιατί για τους όρους της Ηπειρωτικής και των Τορπιλλών ίσως μιλήσουμε άλλοτε.

Είναι γνωστό πως το ναυτικό της 'Επανάστασης είχε μορφωμένο ένα ονοματολόγιο για όλα τα καραβίσια είδη κι' ακόμα για τους ταχτικούς σχηματισμούς της ναυμαχίας. Το ονοματολόγιο αυτό είχε μέσα όρους που είχαν απομείνει από τον καιρό των Βενετικών γαλερών, και που είχαν μορφωθεί σιγά σιγά με τις ανάγκες της εποχής. Γιατί στα ναυτικά γλωσσάρια παρατηρείται κάτι τι περίεργο: η γλώσσα του ναυτικού των τριήρων δεν είναι η γλώσσα των γαλερών και δεν είναι όμοια με τη γλώσσα των Ιστιοφόρων, βλέπουμε όμως στο γλωσσικό ιδίωμα του ναυτικού κάποια ομοιότητα στα διάφορα έθνη. 'Αλλάζει δηλαδή με την εποχή, με τις ανάγκες, με τα καινούργια όργανα που παρουσιάζονται σε κάθε μεγάλο σταθμό της ναυτικής έ-

ξέλιξης, και αλλάζει για όλα τα ναυτικά έθνη: σε κάθε λοιπόν ναυτική περίοδο μορφώνεται ένα καινούργιο ναυτικό Esperanto ή Βολαπικ. Και έτσι ψάχνοντας στο Σηματολόγιο των καραβιών της 'Επανάστασης βρίσκουμε ότι τους ναύτες τους έλεγαν «άνθρώπους της φλότας». Βρίσκουμε ακόμα πως με το δρισμένο σήμα του ναυάρχου τα καράβια παρατάσσονται στη «λίγνια» (lingne), και άλλα πολλά.

Και αν ρήξουμε μια γλήγορη ματιά στο ονοματολόγιο της εποχής εκείνης, θα βρούμε ίσως τους περισσότερους όρους ξενικούς, αλλά τόσο πολύ ριζωμένους στη γλώσσα των ναυτικών, τόσο γνωστούς σ' όλους, ώστε ούτε έπρεπε να σκεφτούμε να τους αντικαταστήσουμε μ' άψυχα και πεθαμένα κατασκευάσματα. Τους ναυτικούς αυτούς όρους τους ξέρανε πιά όλοι οι κάτοικοι των παραλίων της 'Ελλάδας και με τις λέξεις αυτές κουμαντάρανε μια χαρά τα ζηλεμένα καράβια τους.

Όταν από τα συντρίμια του μεγάλου αγώνα, από τα δοξαμένα ίκλινα καραβάκια που είχαν απομείνει, σχηματίστηκε το Πολεμικό Ναυτικό της 'Ελευθέρης πατρίδας, το ονοματολόγιο έμεινε το ίδιο για κάμποσα χρόνια, και τόσο εΐτανε άρκετο και τόσο συμπληρωμένο, ώστε όταν στα 1841 ο Αύγουστος Ζάλ κατέβηκε στην 'Ελλάδα για να μαζέψει τους ναυτικούς όρους, κατάφερε ναύρη για κάθε όρο του Γαλλικού ονοματολογίου τον αντίστοιχο Ρωμαίικο κ' έτσι μπόρεσε και δημοσίεψε το σπουδαίο έργο του το «Ναυτικό Γλωσσάριο» που ναι ένα συγκριτικό λεξικό των ναυτικών ιδιωμάτων όλων των εθνών. Το ονοματολόγιο λοιπόν της εποχής που συστήθηκε το Πολεμικό Ναυτικό της 'Ελλάδας, βλέπουμε ότι άρκευσε για τις τότε ανάγκες των καραβιών και για τα πολεμικά μέσα του καιρού.

Λίγο καιρό όμως ύστερα απ' το ταξίδι του Ζάλ συστήθηκε μια επιτροπή από τον Παλάσκα, τον Φίλιππο 'Ιωάννου και τον Κουμειά «η οποία ανέλαβε να συνιάξει το 'Επίσημον Ναυτικόν Ονοματολόγιον» δεν τους άρσαν, βλέπετε, των ανθρώπων οι ναυτικοί όροι, που μια μεγάλη πείρα και μια ένδοξη ναυτική ζωή κληροδοτούσε. Και η θαυμασία αυτή επιτροπή δεν άφισε τίποτα στον τόπο του. Από το κουφάρι που έγινε σκάφος ως το παραμικρότερο καρφι όλα μασκαρεύτηκαν, φόρεσαν χλαμύδες και μιλούσαν αρχαία. Τον Κανάρη τον ντύσανε Θεμιστοκλή και το Μιαούλη... Φορμιάνα. Οι ναυτικοί όροι που αντιλαλούσαν στην ναυμαχία τη βοή, στο τράκου τη μεγαλοπρέπεια, οι ναυτικοί όροι που έπαρκοῦσαν με το παραπάνω — αυτό το τονίζω — περιφρονήθηκαν, και οι δασκάλοι που δεν τους ένέπνεε, φαίνεται, τίποτα από τη λάμψη του 'Αγώνα, πήραν όρους από το ναυτικό των τριήρων, από το ναυτικό των λιβυριδών κ' εξύλωσαν κ' έραψαν, και

παραβιάσανε όρους, με μια άκτανότητα άβλεψιά, χωρίς να προσέχουν ούτε στην παραμικρότερη αντίστοιχία. Κοίταζαν μόνο να μη άφισουν ούτε ένα όρο από κείνους που εΐταν γνωστοί και ζωντανοί, κι' άλλο δεν έβλεπαν, παρά πως να πούν τα πράματα πιο αρχαία, πιο τραχειά, πιο δυσκολοπρόφερα, πιο πεθαμένα. Και όργισαν.

Καμαρώστε: Ο νεροχύτης έγινε πλυτός, τ' αγιαλιά της μπάντας — παραφωτίδες, το παραπέτο — θρόφρακτον, η κόφα — θωράκιον, η σακκολέβα — λοιπάδος, τα πουκάμισα — έλυτρα, οι μπάγκοι της βάρκας — σέλιματα, το χερσλι του κουπιού — έγχειρίδιον, ο πύρος — έβδης

Τι ν' άρπάξω και τι ν' άφισω; Καθένας μπορεί να καταλάβη τι επανάστατη δημιουργήθηκε μ' αυτό τον τραγέλαφο. Οι αξιωματικοί που τους πίεζε η ανάγκη, όχι της συνενώσεως, αλλά των έγγραφων, προσπαθούσαν να παπαγαλλίσουν μερικούς απ' αυτούς τους πεθαμένους όρους, οι ύπαξιωματικοί όμως κ' οι ναύτες δεν έπαιρναν χαμπάρι. Δηγοῦνται ένα νύστιμο επεισόδιο.

Λίγο καιρό ύστερα από την 'Εφαρμογή του «'Επίσημου Ναυτικού Ονοματολογίου» ο Παλάσκας κυβερνώντας κάποιο καράβι βρέθηκε σε μια γερή φουρτούνα. Άρχισε τότες να δίνει διαταγές από τη γέφυρα με τη ναυτική γλώσσα που αυτός μαζί με τους άλλους είχαν επίβαλει. Τίποτα όμως, κανείς δεν καταλάβαινε τί έλεγε, οι ναύτες κάνανε ετι τους κατέβαινε και το καράβι κιντύνευε. Τότε μές την άναμπομπούλα και στο μάνιασμα του άνιμου ένας αξιωματικός του φωνάζει από πάνω από το κατάρτι πουχε άνεβη για να βοηθήση — «Βοή άνιμων, σύγχιςις γλωσσών, λαλήσωμεν αύτοις 'Αλβανιστί ή 'Ελληνιστί;» Ο Παλάσκας έγινε θηρίο κι' ο αξιωματικός εκείνος τιμωρήθηκε. Μ' όλα αυτά όμως δεν έγινε καμιά αλλαγή της ναυτικής γλώσσας. Από τον καπετάνιο ως τον τελευταίο μούτσο όλοι μιλούνε τη ζωντανή ναυτική γλώσσα, τη γλώσσα που την ξέρουν τόσο καλά όλοι οι καραβοκύρηδες.

Στα σημερνά πληρώματα λίγοι βρίσκονται άληθινοί ναυτικοί κι' αυτούς τους κατατάσσουν θωρακίτες και πρέπει να δΐτε τι όμορφα που συνεννοῦνται και κουβεντιάζουν με τους λοστρόμους των καραβιών που ναι κι' αυτοί γέρο-λῦκα.

Μόνο οι αξιωματικοί, όταν θέλουμε να κάνουμε καμιά έκθεση ή καμιά απογραφή του καραβιού, ξεθάβουν απ' το βάθος κανενός συρταριού, το λιθόγραφο ναυτικό ονοματολόγιο του Κανελλοπούλου, ε οποίος όμως είχε την πρόνοια να βάλη δίπλα στον όρο του «'Επίσημου Ναυτικού Ονοματολογίου» και τον κοινό όρο του ζωντανού ναυτικού ιδιώματος.

Δ. ΦΛΟΤΤΑΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΠΡΟΤΟΜΑΘΗΤΗ

ΑΘΡΩΠΙΝΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ*

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Τὰ μέρη του κορμιού.

7. Σὰ θέλεις νὰ κάνεις ένα σκιαχτρο, γιὰ νὰ μὴ σου τρῶν τὰ πουλιά τὸ σπόρο στὸ χωράφι, παίρνεις χοντρό κομάτι ξύλο καὶ κάνεις τὸν κορμό. Τὸ στυλῶνεις ἔπειτα μὲ διὸ ραβδί· λιγνότερα καὶ κάνεις τὰ σκέλια. Στὸ ἄπανο μέρος τοῦ κορμιοῦ πλάγια μπήγεις ζερβόδεξα κι' ἀπὸ ἕνα ἄλλο λιγνὸ ραβδί, τὰ βραχιόνια πού λές· καὶ τέλος στὴν κορφή τοῦ χοντροῦ τοῦ ξύλου βάζεις ἕνα στρογγυλὸ κομάτι, κι' ἀπὸ εἶναι τὸ κεφάλι. Κεφάλι, κορμός, κι' ἄκρα, δηλαδή σκέλια καὶ βραχιόνια, ὅλα ἀπὸ μὴνι κάνουνε σωστὸ κορμί.

Τοῦ σκιαχτροῦ σου ὅλα τὰ μέρη μιάζουν, καὶ μοναχὰ ἢ μορφή τους ἀλλάζει. Τὸ δικό σου τοῦ κορμιοῦ κεφάλι, κορμός, ἄκρα εἶναι ὅλα ἀλλιώτικα, ὅπως ἐφοκὸλα θὰ δεῖς ἂν τὸ κομματιάσεις. Μὰ φυσικά, δὲ μπορεῖς δὲ καὶ τόσο νὰ κομματιάσεις τὸ ἴδιο σου τὸ κορμί· μπορεῖς ὅμως πὲς ψόφιου κουνελιοῦ. Λοιπὸν τὴν πὲς πὸς παίρνεις πρῶτα πρῶτα ἕνα του σκέλι.

Πρῶτα ἔχεις τὸ Πετοὶ μὲ τὸ μαλλί του ἀπ' ὄξω. Ἄν τὸ κόψεις προσεχτικὰ μὲ μαχαίρι ἢ μὲ ψαλίδι καὶ τὸ γδάρεις, τότες ἀπὸ τὸ μέσα μέρος θὰν τὸ βρεῖς γλυστρὸ καὶ γιαλιστερό. Κάτου ἀπὸ τὸ πετοὶ θὰ δεῖς ὅτι λέμε Σάρκα, πού τοῦ κουνελιοῦ εἶναι κτι ἀχνότερη, δηλαδή ὄχι τόσο κόκκινη ὅσο ἡ βοδινὴ ἢ ἡ ἀρνῆσα, ὅμως ὅμια ἀρκετά. Τὴ σάρκα μπορεῖ νὰν τὴ σκεπάσει λίγο πάχος. Τοῦ ἀρνιοῦ τὸ σκέλι, καθὼς τὸ βλέπεις στοῦ χασάπη, ἔχει ἀρκετὸ πάχος τοῦ κουνελιοῦ ὅμως πολὺ λίγο.

Τὴν κοκκινωπὴ τὴ σάρκα ἀπὸ τῶρα κι' ὀμπρὸς θὰν τὴ λέμε Ποντίμι. Ἄν τὸ ποντίμι τὸ τραβήξεις ἰδῶ κι' ἐκεῖ κομάτι, θὰ δεῖς πὸς ἐφοκὸλα χωρίζεται σὲ μάτσα κατὰ μᾶκρος τοῦ σκελιοῦ, καὶ πὸς τὸ κάθε μάτσο εἶναι δεμένο στὸ σκέλι, δεμένο σφιχτὰ στὶς ἄκρες, ὅμως ἀναλυτὰ μεταξὺ. Κάθε μάτσο εἶναι ἕνα ποντίμι. Θὰ παρατηρήσεις πὸς πολλὰ τους σμίγουν πότε τὴ μὴ τους ἄκρη πότε καὶ τις διὸ σ' ἄσπρους ἢ μαβιωποὺς γιαλιστεροὺς σπάγγους ἢ λουρίδες, καμωμένες φαίνεται ἀπὸ οὐσία διαφορετικὰ παρ' ὅτι τῶν ποντικιῶν. Ἐπειτα θὰ δεῖς πὸς οἱ σπάγγοι δὲν εἶναι μαλακοὶ καὶ κρεατινιοὶ ὅπως τὰ ποντίκια, παρὰ στερεοὶ κι' ἀλύγιστοι. Ἄφτοι οἱ

*) Κοίταξε φύλλ. 184.

DR KARL DIETERICH

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΕΣ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ*

Εἶναι ἕνα γεγονός πού δὲν ἐκτιμῆθηκε στὴ δυτικὴ Εὐρώπη: ὅτι δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ καταλάβῃ βαθιὰ τὴν ἱστορικὴ καὶ τὴν κοινωνικὴ, ὅπως καὶ τὴν πνευματικὴ ζωὴ τῶν ἀνατολικῶν λαῶν τῆς Εὐρώπης, ὅσο δὲ γνωρίζει τις κοινὲς βάσεις πού στηρίζεται τὸ σύνολο τοῦ πολιτισμοῦ τους, τοῦ τόσο κατὰ βάθος διαφορετικοῦ ἀπὸ τὸ δικό μας, ὅσο δὲν ξέρει τί ἐμπόδιο στάθηκε αὐτὸς ὁ πολιτισμὸς τόσο στὸ ζετούλιγμα τῆς ἐθνικότητος τοῦ τόπου ὅσο καὶ στὸ

*) Δημοσιεύθηκε τελευταία στὴν Ἐφημερίδα τοῦ Φόξ του Βερολίνου.

σπάγγοι λέγονται Τένοντες. Πότε εἶναι φαρδοὶ καὶ κοντοί, πότε λιγνοὶ καὶ μακρουλοί.

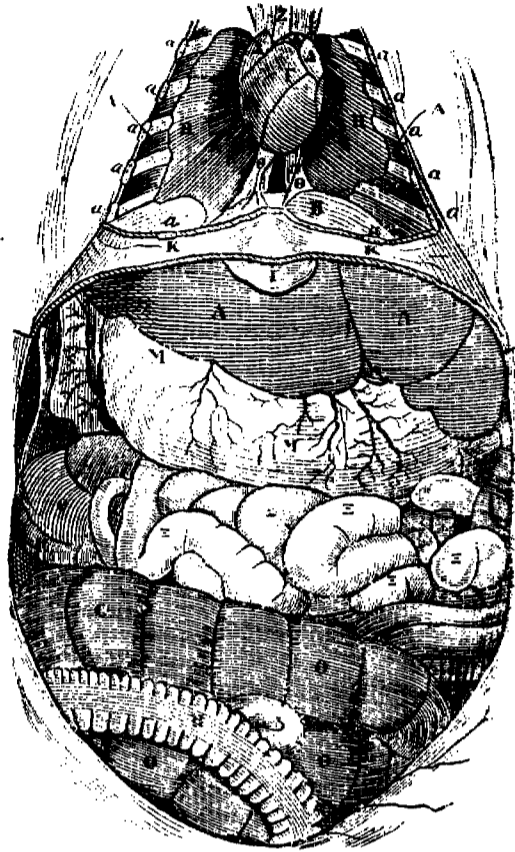
Καθὼς χωρίζεις ἀπὸ τὰ ποντίκια, θὰ δεῖς μεταξὺ τους (κατὰ μᾶκρος πάντα τοῦ σκελιοῦ) μικρὲς ἄσπρες καὶ μαλακὲς κλωνίτσες πού πολὺ συχνὰ κλαδώνουν καὶ κατανοῦν τόσο ψιλὲς πού δὲ φαίνονται. Ἄφτὰ εἶναι τὰ Νέβρα. Μεταξὺ τῶν ποντικιῶν εἶναι ἀκόμα κι' ἄλλες μικρὲς κλωνὲς κόκκινες ἢ κοκκινόμαβρες, πού ἂν τις καντήσεις στάζουν μὴ ἢ καὶ κάμποσες σταλακταεῖς αἷμα. Ἄφτις εἶναι Φλέβες, κι' ἀληθινὰ δὲν εἶναι μῆτε κλωνὲς μῆτε σπαγγάκια, παρὰ σωληνάκια γιομάτα αἷμα. Κατὰ μᾶκρος πάλι τῶν φλεβῶν βρίσκονται παρόμοια σωληναράκια μὲ πολὺ λίγο αἷμα μέσα ἢ καὶ καθόλου. Ἄφτὰ εἶναι οἱ Ἀρτηρίες. Οἱ φλέβες κι' οἱ ἀρτηρίες μαζί λέγονται Αἱματοστάμνα, κι' ἐφοκὸλα βλέπεις ἀπὸ τὰ μεγαλύτερά τους πὸς εἶναι ἀληθινὰ σωληνάκια. Τέλος, ἂν πᾶς ὀμπρὸς χωρίζοντας ὀλοένα τὰ ποντίκια, θὰ φτάσεις στὸ σκληρὸ τὸ Κόκκαλο καταμεσῆς τοῦ σκελιοῦ· κι' ἂν καλοκοιτάξεις, θὰ βρεῖς πὸς στὸ κόκκαλο εἶναι δεμένα πολλὰ ποντίκια.

Καὶ τὴν πολέμησε νὰν τὰ βάλεις ὅλα πίσω στὸν τόπο τους. Θὰ δεῖς πὸς, ἂν καὶ δὲν ἐκοψὲς μῆτ' ἐσκίσεις μῆτ' ἐσπασες μῆτε ποντίκι μῆτε αἱματοστάμνο μῆτε κόκκαλο, ἄδύνατο νὰν τὰ ξαναβάλεις πάλι πίσω ὅπως εἶταν πρῖν. Ἐγιναν ὅλα κουβάρι. Κι' ἔγιναν γιὰτί, ἂν καὶ δὲν ἐσκίσεις μῆτε ποντίκι μῆτε αἱματοστάμνο, ὅμως ἐσκίσεις κάτι πού δίνει πετοὶ καὶ ποντίκι καὶ πάχος κι' αἱματοστάμνα καὶ κόκκαλο ὅλα μαζί. Γιατί ἂν ξαναζετᾶσεις, θὰ βρεῖς πὸς μεταξὺ τους βρίσκεται μὴ ὄλη ἐφοκὸλοσπαστὴ κλωστήνια πού τὰ δίνει ὅλα καὶ τὰ συγκρατᾶ, ἀπαράλλαχτα ὅπως μέσα σὲ μπαμπάκι τυλίγουμε ἐφοκὸλοσπαστὰ παιχνίδια καὶ σύνεργα. Ἄφτὴ ἢ κλωστήνια ὄλη πού ἐσκίσεις καὶ καταστρεφὲς λέγεται Συγκρατικὸ, γιὰτί συγκρατᾶει ὅλα τὰ μέρη μαζί.

Καλὰ λοιπὸν. Στὸ σκέλι (καὶ τὸ ἴδιο γίνεται καὶ στὸ βραχιόνι) ἔχουμε πετοὶ, πάχος, ποντίκι, τένοντες, αἱματοστάμνα, νέβρα, καὶ κόκκαλο, ὅλα τυλιγμένα μαζί μέσα στὸ συγκρατικὸ καὶ σκεπασμένα μὲ πετοὶ· τὸ σύνολό τους ὀλωνῶν ἀφτῶν κάνει τὸ στερεὸ τὸ σκέλι. Ἄς τὰ λέμε ἀπὸ Πλοκοῦς τοῦ σκελιοῦ.

8. Ἄν κάταπιστεῖς τὴν τὸν κορμὸ καὶ κόψεις ὡς μέσα τὸ πετοὶ τῆς κοιλίας, πρῶτα θὰ ξαναβρεῖς ποντίκια μὲ νέβρα κι' αἱματοστάμνα ὅπως πρῖν. Μὰ σὰν κόψεις πέρα προσεχτικὰ τὰ ποντίκια (γιὰτί ἰδῶ δὲ χωρίζονται ἐφοκὸλα), φτάνεις σὲ κάτι πού δὲν ἔβρες πρῖν στὸ σκέλι, δηλαδή σ' ἕνα Κούφωμα. Εἶναι τοῦτο κάτι καινούργιο — τίποτα τέτιο δὲν ἔχει τὸ σκέλι — μεγάλο κούφωμα, γιομάτο βέβαια κάτι, μὰ πάντα κούφωμα. Μάλιστα ἂ σκίσεις τοῦ κουνελιοῦ ὡς ἴσια ἄπανο τὸ μπροστινὸ μέρος τοῦ κορμιοῦ καὶ γυρίσεις κάτω ἢ κόψεις τὰ πλάγια ὅπως

φαίνεται στὸ ἀχνάρι ἀρ. 1, θὰ δεῖς πὸς ὄλος ὁ κορμὸς εἶναι κούφωτος ἀπὸ πᾶνου ὡς κάτω, ἀπὸ τὰ λαιμὸ ὡς στὰ σκέλια.

Ἄχν. 1

Σπλάχνα κουνελιοῦ ὅπως φαίνονται δταν ἀνοίξεις τὸ Θώρακα καὶ τὴν Κοιλιά δίχως ἄλλο κόψιμο

- A. Κούφωμα τοῦ Θώρακα
- B. Φράχτης
- Γ. Κοιλίτσες τῆς Καρδιάς
- Δ. Λουβιά τῆς Καρδιάς
- E. Πνευμονικὰ Ἀρτηρία
- Z. Ἀορτή
- H. Πνεμόνια, σωριασμένα
- Θ. Πλαγιὰ μέρη τῶν Πνευμονικῶν Μεμπρανῶν
- I. Χόντρος στὸ τέλος τοῦ Στέρνου
- K. Μέρος τοῦ τοίχου τοῦ κορμιοῦ μεταξὺ Θώρακα καὶ Κοιλίας
- α. Παγίδια μὲ κομμένες τις ἄκρες
- Λ. Συκῶτι
- M. Στομάχι
- N. Παραστόμαχο
- E. Μικράντερο
- O. Τυφλάντερο, πού στὸ κουνέλι, καθὼς καὶ σ' ἄλλα χορτοφάγα ζῶα, εἶναι ὑπερβολικὰ μεγάλο
- II. Μεγάλαντερο

Τὴν παρατήρησε προσεχτικὰ, καὶ θὰ δεῖς πὸς τὸ κούφωμα χωρίζεται σὲ διὸ ἀπὸ σταβρωτὸ μεσοτοιχο (Ἄχν. 1, B) πού λέγεται Φράχτης. Τὸ χωρίσμα τὸ κάτω ἀπὸ τὸ φράχτη εἶναι μεγαλύτερο.

νεώτερο πνεῦμα καὶ πὸς ὄλος ὁ πνευματικὸς ἀγῶνας πού ἀγωνίζονται ἰδῶ κι' ἐκατὸ πενήντα χρόνια περίπου γιὰ νὰποχτήσουν τὸν ἰδιαίτερο ἐθνισμὸ τους καὶ νὰ ἐξευρωπαϊσθοῦν, εἶναι στὸ βάθος ἕνας ἀγῶνας ἐναντίον τοῦ ἴδιου σχεδὸν χιλιόχρονου πολιτισμοῦ τους, γιὰτί αὐτὸς ὁ πολιτισμὸς εἶναι ναρκωμένος καὶ πεθαμένος, γιὰτί κατάντησε δεσμὸς κι' ὄχι μοχλὸς γιὰ τὸ πνεῦμα, γιὰτί παραλύει τὴ δύναμη ἀντὶ νὰ τὴ ζωντανεύει.

Στὴν προηγούμενη μελέτη μας γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῶν πολιτικῶν καὶ κοινωνικῶν δυνάμεων τῆς ἀνατολικῆς Εὐρώπης ἀποδείξαμε πὸς τὸ περιεχόμενον τῆς ἀνατολικοευρωπαϊκῆς ἱστορίας εἶναι ἡ ἱστορία καὶ ἡ διαφορετικὴ μορφή μιᾶς διπλῆς ζήτησης κυριαρχίας, τῆς τούρκικης στὴ νότια ἀνατολή καὶ τῆς ρουσοστατάρικης στὴν ἀνατολή. Μὰ αὐτὴ ἡ πολιτικὴ ζήτηση κυριαρχίας εἶταν ἡ συνέπεια μονάχα μιᾶς ἄλλης, ἐν μέρει πολιτικῆς, ἐν μέρει πνευματικῆς ζήτησης κυριαρχίας πού κ' ὕστερα ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸ ἀποτίναγμα τῆς γιὰ πολὺν καιρὸ ἀκόμα τυραννοῦσε καὶ σκλάβωνε τις ψυχὲς καὶ τὸ δάμασμά της στὴν πνευματικὴ

ζωὴ μόλις τὸ 19ον αἰῶνα κατερθώθηκε: τῆς κυριαρχίας τοῦ βυζαντινοῦ πνεύματος πού μὲ τις περισσότερὲς ἢ λιγότερὲς λαμβάνουσες ἐπιδράσεις του δεχτήκε σὰ Δαναῶν δῶρο· ἔφερε μὲν τὸ Χριστιανισμὸ στους λαοὺς πού ἦρθε μὲ συνάφεια μαζί τους, μὰ σὲ τέτοια ἀψυχη μορφή ὡστε ν' ἀπειλήσει νὰ πνίξῃ τὴν ψυχὴ τους τὴν ἴδια, ὅπως ὅποτε νὰ τὴ θάρνη γιὰ καιρὸ. Γιατί ὁ τραχὺς βυζαντινὸς πολιτισμὸς κάθισε μέσα στὴ μαλακὴ σλαβικὴ ψυχὴ σὰ μεταλλικὸ καλοῦπι σ' εὐκολόπιαστο πηλὸ· ἔφησε κεί μέσα τὸ ζωντὰ ἀποτύπωμα τῆς ἰδιαίτερης κοινωνικῆς καὶ πνευματικῆς κατασκευῆς τοῦ πού τὰ ἴχνη της δὲ σβύστηκαν ὀλότελα, ἀκόμα καὶ [σήμερα, ἀπὸ τὴν πνευματικὴ ζωὴ τῆς ἀνατολικῆς Εὐρώπης.

Ἄς κοιτάξουμε πρῶτα αὐτὴ τὴν κατασκευὴ καὶ τὸ ἀποτύπωμα τῆς ἀκριβέστερα. Τρία χαρακτηρίζουν τὴν ἐσωτερικὴ κ' ἐξωτερικὴ φυσιογνωμία τοῦ βυζαντινοῦ κράτους, ὡς μητέρας τῆς σύγχρονης ἀνατολ. Εὐρώπης: α') αὐτὸ δὲν ἀποτελοῦσε ἕνα ἰσθμικὸ ὄργανισμὸ, ἀλλὰ παρδαλὸ μωσαϊκὸ λαφόν· β') τὸ μονομερὲς κοινωνικὸ τοῦ οἰκοδόμημα εἶταν ἐναντίον σὲ

και λέγεται Κοιλιά. Εκεί μέσα θα δείτε μεγάλη βαθυκόκκινη μαζά, που είναι το Συκώτι (Α). Κοντά στο συκώτι είναι το Στομάχι, γλυστό κι' άγχο (Μ), κι' έπειτα θα δείτε τις κουλουριές των έντερων π' άλλωστε είναι στενά (Ξ) κι' άλλωστε φαριδιά (Ο—Π) (σε μερικά μέρη μάλλον φαριδιότερα κι' από το στομάχι) και που γιομίζουν το λοιπό μέρος της κοιλιάς. Αν παραμερίσεις τ' έντερα—και γίνεται έφκολα—θα βρείς τοποθετημένους από κάτω τους ζερβόδεξα διό μικρούς καστανοκόκκινους βώλους, κι' άφτά είναι τὰ Νεφρά.

Στο μικρότερο κόψωμα από πάνω από το φράχτη που το λένε Θώρακα ή Σιήθος, θα δείτε κατάμεσα την Καρδιά (Γ), και ζερβόδεξα της διό τριανταφυλλένιους όγκους που σαν τους ζουλας τους νιώθεις σα σφυγγάρια. Άφτοι είναι τα διό Πλεμόνια (Η). Θα παρατηρήσεις πως ή καρδιά και τα πλεμόνια γιομίζουν το κόψωμα του στήθους πολύ λιγώτερο παρ' όσο το συκώτι, στομάχι, έντερα κλπ. γιομίζουν το κόψωμα της κοιλιάς. Μάλιστα φαίνεται σα να είναι μέσα στο στήθος μεγάλο έφκαιρο μέρος. Μα, καθώς θα δούμε παρακάτω, τα πλεμόνια αληθινά γιομίζανε το στήθος πριν το ανοίξεις, μόνο ζάρωσαν πολύ άμέσως μόλις τόκοψες, κι' έτσι έφισαν τη μεγάλη άδιανή θέση που βλέπεις.

(Άκολουθεί)

ΑΛΕΞΑΝΤΡΑ ΠΑΠΑΜΟΣΚΟΥ

ΤΙ ΛΕΙΖΟΥΝ ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΜΑΣ

Ο Ίταλός Παβολίνης τύπως τώρα τελευταία καινούρια έκδοση των δημοτικών τραγουδιών μας που έβγαλε Ίταλικά μεταφρασμένα και σχολιασμένα στα 1841 ο μεγάλος φίλος της Ελλάδας και του Σολωμού, ο Τομαζέος. Το βιβλίο του Παβολίνη είναι ο πέμπτος τόμος μιας Λαϊκής Βιβλιοθήκης που βγαίνει στο Μιλάνο, και διευθυντής της είναι ο Πάσσωβ, ο πιο έπίσημος ποιητής της Ίταλίας, ύστερ' από τον Κερντούστη. Για την καινούρια αυτή έκδοση ή «Κριτική Έπιθεώρηση» του Παρισίου, στο τελευταίο της φυλλάδιο της παρασμένης χρονιάς έχει άρθρο του Ψυχάρη. Το πιο πολύ μέρος του άρθρου αυτού το μεταφράζουμ' εδώ

«Ο κύριος Παβολίνης, καθηγητής του Ίνστιτούτου για τ' Ανώτερα Μαθήματα στη Φλωρεντία, άφησε για μια στιγμή την ιδιαιτέρη δουλειά του—είναι φημισμένος ίντιανολόγος—για να επιχειρήση—δεν είναι δά πρώτη φορά—μια πρωτότυπη εργασία στον κύκλο της νέας ελληνικής γλώσσας. Μπορεί μάλιστα να του την καταλογίσουμε για σφάλμα αυτή την πρωτοτυπία του. Ξέρετε, κατά δυό τρό-

κάθε άστυκή, λαϊκή ύπόσταση και γ') του έλειπε μια πνευματική άριστοκρατία σαν εκείνη που αποτελούσε την ίπποτική τάξη στη ρωμανική δύση. Όλες αυτές οι θεμελιώδεις διαφορές εξηγούνται από τον ανατολικό χαρακτήρα της βυζαντινής φύσης που παρουσιάζεται στον έρευνητή όλοένα καθαρότερος και που ο συγγραφέας αυτής της μελέτης τον έχει τονίσει στην ιστορία του της βυζαντινής και νεοελληνικής φιλολογίας. Το Βυζάντιο ήταν αποξενωμένο όλοτελα από τη δύση κι' είχε γυρισμένη παντα την όψη του προς την ανατολή περισσότερο. Αυτό τα λέει όλα: λέει πως ούτε καμιά λαϊκοεθνική γλώσσα μορφώθηκε, ούτε θρησκευτικά μυστήρια, ούτε πολιτισμός αναγέννησης αναπτύχθηκε—μ' ένα λόγο, πως έλειπαν όλα εκείνα τα στοιχεία που ήταν το θεμέλιο του δικού μας νεώτερου πολιτισμού. Και σ' αυτόν τον κόσμο τον αποξενωμένο στο βάθος τόσο από την κλασική όσο κι από τη μεσαιωνική εθνική ύπόσταση κρέμεται τώρα, σαν την άράχνη στην κλωστή, ένα μαραμένο άναχρονιστικό πλάσμα στην καθαρά ύλική παράδοση της αρχαιότητας: ο λόγιος κλασικισμός,

που, κι αν θέλετε, κατά τρεις, δημοσιεύει κανείς δημοτικά τραγούδια ή αλήθεια είναι πως δε γνωρίζαμε σχεδόν, ως την ώρα, παρά τον τρίτο μονάχα τρόπο. Ο περιμαζωχτής πηγαίνει στον ένα και στον άλλο τόπο και προμηθεύεται, όπως όπως, κείμενα: τα κείμενα αυτά του παραδίνονται, τις πιο πολλές φορές, στο χαρτί: δηλαδή γραμμένα από άνθρωπο, που ξέρει βέβαια να γράψη, μα δεν ξέρει—παρά σπανιώτατα—νάκούση. Δάσκαλοι καλοθελητές, οι γραμματισμένοι του χωριού, σημειώνουν όπως όπως τα γενήματα της δημοτικής Μούσας. Μάλιστα συχνά συμβαίνει ο ίδιος ο εκδότης να τα γράψη, χωρίς να προσέχη διόλου στη σωστή φωνολογική γραφή του τραγουδιού ή του παραμυθιού. Με τη μέθοδο αυτή είναι καμωμένες οι πιο πολλές συλλογές που κατέλεγες τους πρόχειρος, αν όχι τέλειος, βρίσκεται στο βιβλίο του κ. Παβολίνη, οι συλλογές του Τομαζέου, του Μαρκέλλου, του Kind, του Χασιώτη, του Σακελλάριου, της «Πανδώρας», του «Παρνασσού», του Γιανναράκη, του Άραβαντινού, του Αυθού. Όμως με την περιφημη συλλογή του Πάσσωβ, στα 1860, που τόσα πολλά έχει κανείς να πη. γι' αυτή, αρχίζει άλλη μέθοδος δείχνοντ' εκεί παραλλαγές, βρίσκονται κριτικές παρατηρήσεις: υπάρχει ή έπιστημονική έπίδειξη. Όχι βέβαια δάκερη ή έπιστήμη, ίσως γιατί ο Πάσσωβ έκαμε το βιβλίο του χωρίς να ταξιδέψη στην Ελλάδα. Μα ή αρχή είναι καλή κι από την αρχή αυτή έπρεπε να παίρνουν παράδειγμα οι περισυλλέχτες των δημοτικών τραγουδιών. Με άλλους λόγους, τη δεύτερη αυτή μέθοδο την κάνει ένα σωστό σε όλα του ξαναδόσιμο του δημοτικού λόγου. Αυτή είναι ή θεωρία: δε μένει παρά να την εφαρμόσης.

Ύπάρχει κ' ένας άλλος τρόπος, τόσο παλιός και λησμονημένος, που μάς φαίνεται σήμερα όλος διόλου νέος: ο τρόπος του Φωριέλ. Τα δημοτικά κείμενα δε μαρτυρουν μόνο για το λόγο και για την ιστορία ενός λαού: μαρτυρουν και για την ψυχή του. Παράπλευρα με τη λαογραφική σημασία τους στέκεται, όμοια δυνατή, και ή σημασία τους ή φιλολογική. Πρό πάντων για τη νέα Ελλάδα είναι κάτι σπουδαιότατο ή σημασία αυτή: εκεί βρίσκεται ή πηγή της νέας φιλολογίας της.

Και για το τόσο είναι πρωτότυπη έπιχειρήση του Παβολίνη που δημοσιεύει το έργο του Τομαζέου, μαζί με τα σχόλια της πρώτης έκδοσης. Ο Παβολίνης φρόντισε προσεχτικά να μάς ξεχωρίση τα τρα-

γούδια και τα δίστιχα που είναι από τον Τομαζέο, και κείνα που έβαλε ο ίδιος. Μα ένας ο νους και των δυό εκδοτών. Δε φροντίζουν για τη γλώσσα των κειμένων αυτών. Το βιβλίο του περιέχει την Ίταλική μετάφραση του Τομαζέου ή τη δική του, και διάφορες παρατηρήσεις, πότε του ενός πότε του άλλου, μονάχα για τη φιλολογική όμορφιά των κομματιών αυτών.

Με αυτόν τον αξιοπερίεργο, μιχτό, ύπερ και μισο πολιτισμό διαστήθηκαν, ως το πούμε έτσι, οι νέες βάριθες φυλές που ξεχύθηκαν από την Άσία και ή εργασία για την εξαρίθωση των ίχνών αυτού του διαστιγμού έχει για την ψυχολογία πολύ θέλητρο και για τη θεωρία του γνωρισμού είναι αναγκαία να κι όχι πολύ εύχαριστη αισθητικά. Αυτή ή εξέταση έζηγεί κατά πρώτο ένα σπουδαίο καθολικό γεγονός των λαών που μεγάλωσαν στη σφαίρα του βυζαντινού πολιτισμού: το άμεσο αντίπαρο θέμα από αντιθέσεις και αντιφάσεις, στην πολιτική, στην κοινωνική και πνευματική ζωή. Αν πάρουμε π.χ. τους Ρούσους, άπαντούμε το μεγαλύτερο αυτοκρατορισμό και γραφειοκρατία που μπορεί να φαντασθί κανείς κοντά στον ως την άδράνεια, και εύκολοεπιράστο χαρακτήρα: ακόμα τη πιο εκλεπτυσμένη διαφορα στις λεγόμενες ανώτερες τάξεις κοντά στην παιδική άφέλεια και την τέλεια ήθικη ύγεια του λαού: έναν άψυχο εκκλησιαστικό δογματισμό κοντά σε μια βαθιά θερμότητα αισθήματος στο λαό κ' έναν ίσχυρο σκεπτικισμό στους

Καισαροπαπισμού.

Αξίζει τον κόπο να παρακολουθήση κανείς τον Τομαζέο ανάμεσα σε όσα παρατηρεί. Θυμίζουν κάπως την έποχή που ζούσε ο συγγραφέας τους. Ένας άνθρωπος που πέρασε τη μισή του ζωή στη φυλακή για μια μεγάλη ιδέα με το δικαιο του μεταχειρίζεται ύφος ένθουσιαστικό και κάπως φουσκωμένο. Φανερώνεται ή ιδέα, αυτή, με όλο το άδολο μιας ώραίας ψυχής, άμέσως από τον πρόλογο που έπιγράφεται: *Al cuore de miei Lettori*. Ο Τομαζέος, στην ώραία Ίταλική γλώσσα, ώραία από μια καταδική της και άπόλυτη όμορφάδα, δε φιλαργυρεύεται τα έγκώμια για τη δημοτική Έλληνική Μούσα: πάντα βλέπει σωστά, αν και κάποια του λόγια μπορούσαν, στους δειλούς έμάς, να φανούν υπερβολικά. Κάτου από τη ρητορική του ύπάρχει γούστο και αλήθεια. «Ας διαλέξουμε μερικά παραδείγματα.»

Κ' εξακολουθεί ο Ψυχάρης, διαλέγοντας μερικά παραδείγματα απ' όσα αναφέρει ο Τομαζέος για να δείξη την έντύπωση του ύφους που κάποτε γεννούν ώρισμένοι στίχοι από τα δημοτικά τραγούδια μας, συγκρίνοντάς τους με άνάλογους στίχους από ξένες τεχνικές φιλολογίες, και πρό πάντων τονίζοντας το θαυμασμό του προς τα σύνθετα της δημοτικής μας, καθώς είναι λ. χ. το άπρόγυνο, ή τα σύνθετα *οδρανθάλασσο και πρασινώλερνο*. Και σχετικά με τα δυό αυτά σύνθετα, και με χίλια δυό άλλα, σημειώνει ο Ψυχάρης: «Βέβαιο πως ή εύκολια αυτή, που τη φύλαξε ή νέα Έλληνική, να πλάθη σύνθετα, ζευγαρωτά, δεν παρασταίνει ένα γεγονός γραμματικό και μόνο: τουτό είναι μαζί και γεγονός ήθικό, και δείχνει κάποτε, με γραφικό τρόπο, ένα ξεχωριστό κοίταμα του έξωτερικού κόσμου.»

Το βιβλίο του Τομαζέου και του Παβολίνη είναι γιομάτο και με παραδείγματα συγκριτικά των δημοτικών μας τραγουδιών με άλλες φιλολογίες: και παραλληλίζονται οι αυτόματοι δημοτικοί τραγουδιστάδες μας προς ποιητές γνωστούς και περίφημους. Για τη σύγκριση αυτή αναφέρονται, είτε άπλως είτε με παραδείγματα, πεζογράφοι και ποιητές καθ-

λογῆς καὶ κάθε λαῶν ὁ Διδερῶ, ὁ Ὀράτιος, ὁ Ὀμῆρος, ὁ Βιργίλιος, ὁ Φόσκολος μὲ στίχους ἀπὸ τὰ «Μνήματα», τὸ Ἄσμα Ἀσμάτων, ὁ Γκαίμπελ, ὁ Μπωμαρσαί, ὁ Βοκκάκιος, ὁ Σαίξπηρος, ὁ Μουσαῖος, ὁ Κάτουλλος, ὁ Μπαίρον. Ὁ Ψυχάρης βάζει κοντὰ σ' ὅλα αὐτὰ, καὶ τὰ ὀνόματα τοῦ Βωδελαίρ, τοῦ Οὐγκώ, καὶ πῖο πολὺ ἀπ' ὅλους, καὶ πολὺ σωστά, τοῦ Ἄινε, ποῦ ὄχι στίχοι τοῦ μόνο παρμένει ἀπὸ δῶ κι ἀπὸ κεῖ, μὰ ὅλη του ἡ ποιητικὴ τέχνη ζωηρὰ θυμίζει τὴν ἀσυνείδητη τέχνη τῶν ἀθάνατων τραγουδιῶν μας.

«Βρίσκει κανεὶς ὅλες τὶς χορδὲς τῆς λύρας σ' αὐτὰ τὰ τραγούδια, ἀκόμα καὶ κάποια ἀόριστη ὁμοιότητα μὲ τὶς δυὸ ψυχὲς τοῦ Γκαίτε στὸ Φάουστο. Δὲν μπορῶ ὅλα ἐδῶ νὰ τὰραδιάσω. Σημειῶνω μόνο μιὰ προσωπικὴ μου ἐνθύμηση. Ἐνας βουτηχτῆς ἀπὸ τὴν Κάλυμνο, ποῦ τὸν ἀπάντησα μιὰ μέρα στὰ νερὰ τῆς Πάρος, μού διηγόνταν πῶς ἐκεῖ ποῦ ψάριε τὰ σφουγγάρια τοῦ μέσα στὴ θάλασσα, συνήθιζε, νέος ὅταν εἶταν, νὰ κἀνη, ἐκεῖ μέσα, στίχους γιὰ τὴν ἀρρεβωνιαστικιά του. «Τοὺς στίχους ποῦ τῆς ἔκανα, μούλεγε, τοὺς ἄκουγε ἐκείνη, στὴν ἴδια στιγμή». Εἶναι ἡ ζωντανὴ παράσταση τοῦ τραγουδιοῦ (βλέπε σελ. 144 τοῦ βιβλίου) ποῦ αἰσθάνεσαι πόσο ποιητῆς εἶναι ὁ λαὸς αὐτὸς στὴν καθημερινή του ζωὴ, ἀφοῦ μέσα στοὺς στίχους τοῦ δὲ μὲς ξηγᾶ μανάχα τὴν καρδιά του, μὰ ὅλα τῆς ζωῆς του τὰ περπατήματα.

Θὰ προτιμῶσα γαλλικὰ νὰναφέρω μερικὰ δείγματα ποῦ σημειῶσα ἀπὸ τὴν χαριτωμένη αὐτὴ συλλογὴ. Ἐπρεπε μιὰ τέτοια νὰχουμε καὶ μεῖς στὴ γαλλικὴ γλῶσσα μὲ τὸν ἴδιο νοῦ καμωμένη, μὲ τὸ ἴδιο φιλολογικὸ σύστημα, σὲ μετάφραση ὅμοια ἀρμονικὴ, γιὰ νὰ μπορῆ κανεὶς μ' εὐχαρίστηση νὰ πάρη ἀπ' αὐτὴ. Ταίριαζει νὰ προστεθῆ ἐδῶ πῶς ἡ ἰταλικὴ γλῶσσα κατέχει ἀξιοθάματα μέσα γιὰ νὰ μὲς ἀποδώσῃ τὰ ἀσύγκριτα σύνθετα τῆς νέας ἑλληνικῆς γλώσσας ποῦ συχνὰ βραστᾶνε μέσα τους ὀλόκληρο κόσμος, καθὼς φαίνεται: στὴ λέξη οὐρανοθάλασσο ποῦ παραπάνω σημειώσαμε. Ὁ κύριος Παβολίνης στὸν ἀξιοσπούδαστο καὶ γιομάτο ἀγάπη πρόλογό του, γιὰ τ' εἶναι ἐρωτεμένος μὲ τὴν νέα ἑλληνικὴ, μνημονεύει τὰ προφητικὰ λόγια τοῦ Φωριέλ γιὰ τὴ γλῶσσα τούτη: «Δὲν τῆς λείπει τίποτε (τῆς δημοτικῆς ἑλληνικῆς γλώσσας) γιὰ νὰ θεωρηθῆ ἀπὸ τῶρα ὡς ἡ ὠραιότατη γλῶσσα τῆς Εὐρώπης» καὶ ἀκόμα εἶναι γλῶσσα ποῦ ἐπιδέχεται τελειοποίησι

μορφωμένους.

Αὐτὲς τὶς ἀσυμβίβαστες ἀντιθέσεις μπορεῖ νὰ τὶς ἰννοῆσῃ κανεὶς ὅταν ξέρει πῶς οἱ σκουριὲς τοῦ βυζαντινοῦ πολιτισμοῦ βρίσκονται ἐδῶ κοντὰ στὸ καθαρὸ μέταλλο τῆς ἐθνικότητος, ὅσο ἡ τελευταία δὲν εἶναι σὲ θέση νὰ τὶς ἀφομοιώσῃ οὔτε νὰ τὶς πετάξῃ ἀπὸ πάνω τῆς ἔτσι βρισκόμαστε μπροστὰ σ' ἕνα δυϊσμὸ πολιτισμοῦ ποῦ στοὺς πολιτειακοὺς καὶ ἐκκλησιαστικοὺς θεσμοὺς διατηρήθηκε ἀκόμα, ἐνῶ στὴν πνευματικὴ ζωὴ ὅλων σχεδὸν τῶν λαῶν αὐτῆς τῆς σφαίρας πολιτισμοῦ, Ρούσσους, Ρουμῶνους, Νοτιοσλάβους καὶ Ἕλληνας πρέπει νὰ θεωρηθῆ ὡς ὑπερνηκνέμενος. Καὶ αὐτὴ ἡ ὑπερνήκνιση φανερώνεται καθάρτερα, βρίσκει τὴν τυπικὴ τῆς διαμόρφωση στὴ φιλολογία. Τὴν κυριώτερη οὐσία τῆς σ' ὅλους τοὺς λαοὺς τῆς Ἀνατολῆς ἀποτελεῖ στὴν πρώτη φάση τῆς ἡ κυριαρχία τοῦ βυζαντινοῦ πνεύματος καὶ οἱ ἐπιδράσεις τῆς, στὴ δεύτερη ἡ ἀπελευθέρωση ἀπὸ τὴν κυριαρχία αὐτὴ κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιρροὴν ἐν μέρει τῆς εὐρωπαϊκῆς Δύσης, ἐν μέρει τῆς τοπικῆς ἐθνικότητος.

πιο πολὺ ἀπὸ ἄλλες». Καὶ προσθέτει ὁ ἴδιος Παβολίνης:

«Μὰ ἡ γλῶσσα ποῦ μὲ κείνη ὁ ἥρωας μπορεῖ νὰ μιλῆ πρὸς τὸ λόγόν του ἔτσι:

Μαῦρε μου γοργόνατε κι ἀνεμοκυνλοπόδη
δὲν ἔχασε τὸ δικαίωμα νὰ βαλθῆ ἀράδα μὲ τὶς τελειότερες καὶ μὲ τὶς ἐκφραστικώτερες γλώσσες τοῦ κόσμου».

Π.

ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΟΥ ΣΑΛΟΝΙΟΥ

ΔΥΟ ΕΙΚΟΝΟΥΛΕΣ

Εἶχε τελειώσῃ τὸ θέατρο καὶ μὲ τὴν ὑστερὴν νότα ὁ κόσμος εἶχε ἀρχινήσῃ νὰ φεύγῃ. Ὁξῶ ἔβρεχε, νυχτιὰ χειμωνιάτικη κ' ἡ ὥρα περασμένη. Ὁ θόρυβος τῆς βροχῆς ἀνακατεύονταν μὲ τὸ θόρυβο ἀπὸ τὶς διάφορες ὀμιλίες καὶ τὰ ζωηρὰ γέλια ἐκείνων, ποῦ ἀφοῦ ἀπολάφανε δυὸ-τρεις ὥρες τὸ θέατρο διασκεδάζοντας, ἔφευγαν ἡσυχοὶ κ' εὐχαριστημένοι, γιὰ νὰ πᾶνε ἀφρόντιστα ἄλλοι στὰ σπίτια τους, κ' ἄλλοι σὲ κάποιο ἄλλο μέρος, ποῦ πάντα διασκεδάση τοὺς περιμένε.

Ἰσπερὶ ἀπ' ὅλους κατέβαινε ἐν' ἀντρόγυνο κείνη πλουσιοντυμένη, πολὺ νιὰ καὶ κείνος τυλιγμένος σ' ἕνα χοντρὸ πανωφόρι. Μόλις βγήκαν ἔξω προσέβλεπε ἀμέσως τὴ βροχὴ.

— «Βρέχει, Νέλλη, καὶ δὲν εἶπαμε στ' ἀμάξι νὰ μὲς περιμένῃ».

— «Καὶ δὲν εἶν' εὐκόλο νὰ βροῦμε δῶ κανένα; θὰ χαλαστῆ τὸ φόρεμά μου» εἶπε κείνη κοιτάζοντας τὸ φουστάνι τῆς, ποῦ φαίνονταν κάτου ἀπὸ τὸ γιομάτο γουνερικὰ πανωφόρι τῆς γαρνιρισμένο μὲ σπάνιες κ' ἀκριβὲς νταντέλλες.

— «Τὸ ζήτημα εἶναι, ποῦ μπορεῖς ν' ἀρρωστήσῃς μ' αὐτὴ τὴν ὑγρασία; δὲν τυλίγεσαι περσότερο; Γι' ἀμάξι μού φαίνεται δύσκολο, γιὰ τ' εἶν' ἡ ὥρα περασμένη».

— «Δὲν μποροῦμε ὅμως νὰ κουνηθοῦμε κ' ἀπὸ δῶ, γιὰ τὴν βρέχει πολὺ, δὲν εἶν' ἔτσι, Τάκη;» καὶ σήκωσε τὸ κεφάλι τῆς νὰ τὸν κοιτάξῃ, ἐνῶ ἡ φωνὴ τῆς εἶχε τὸν χαϊδάρικο τόνο γυναίκας πολὺ χαϊδεμένης. Μὲ τὸ κίνημα, ποῦ ἔκαμε, παραμερίστηκε λιγάκι τὸ σιαλάκι τοῦ κεφαλιοῦ τῆς καὶ φάνηκε ἡ

λάμψη ἀπὸ τὸ διαμαντένιο σκουλαρήκι τῆς.

— «Καὶ μὲ μού φαίνεται ἀδύνατο, χρυσὴ μου», τῆς ἀπάντησε κείνος μὲ γλυκάδα.

Τὴν ἴδια στιγμὴ τοὺς κοντοζύγωσε δειλά, δειλά, μιὰ φτωχογυναίκα, σκεπασμένη μὲ κουρέλλια. Ἐνα σιάλι παλιὸ ἐκρουε τὰ μαλλιά τῆς καὶ μεγάλον μέρος τοῦ προσώπου τῆς ἀπὸ τὸ λίγο ὅμως ποῦ φαίνονταν εἰδειχνε, πῶς εἶταν πολὺ νιὰ μὲ γλυκεῖα καὶ συμπαθητικὰ μορφή.

— «Ἐλεῆστε με, ἀφεντικά, ἔτσι νὰ χαρῆτε ὅ,τι ἀγαπάτε».

Προσηλωμένοι ἕως οἱ δυὸ τοὺς στὸν ἑαυτὸ τους καὶ στὴ γλυκάδα τῆς κουβέντας τους δὲν τὴν ἄκουσαν.

Κείνη στάθηκε δειλὰ πίσω τους, καμαρώνοντας τὴν πλουσιοντυμένη κείνη γυναίκα, χωρὶς κανεὶς νὰ μπορῆ νὰ νοιώσῃ, ἐν τὸ βλέμμα τῆς τὸ ταπεινὸ, φαίνονταν κανένα σημάδι φτώχειας, ἢ μονάχα εὐχαρίστηση, ποῦ ἄς εἶναι κ' ἀπὸ μακριὰ ἀγγίξε τὸν πλοῦτο καὶ μεθούσε ἀπὸ τὶς γλυκὲς μυρουδιὲς ποῦ εἶταν γιομάτα τὰ φορέματα τῆς ἀρχόντισσας.

— «Δὲ στενοχωροῦμαι παρά γιὰ σένα, Νέλλη, μὴ μού ἀρρωστήσῃς».

Ὁ στερνὸς λόγος τοῦ ἔκαμε τὴ ζητιᾶνα νὰ συνέρθῃ καὶ μὲ τὴν σερνάμενη φωνὴ τῆς ξανάπε ἐναστενάζοντας:

— «Ἐλεῆστε με, ἔτσι νὰ συχωρεθοῦν τὰ πεθαμένα σας».

Ἡ Νέλλη γύρισε τότες νὰ τὴν κοιτάξῃ καὶ τραβήχτηκε λιγάκι μὴ τυχὸν ἀγγίξῃ τὸ κάτασπρα πανωφόρι τῆς στὸ βρώμικο φόρεμα τῆς φτωχῆς, ἐνῶ κείνος κἀνοντας μικρὸ μορφασμὸ γιὰ τὴν ἐνόχληση, μηχανικὰ βάλθηκε νὰ ξεκουμπώσῃ τὸ πανωφόρι τοῦ γιὰ νὰ βγάλῃ τὸ πορτοφόλι τοῦ καὶ τὴν ἐλεῆσῃ.

— «Μὴ, Τάκη, θὰ κρυώσῃς, εἴσουν ζεστὸς καὶ δῶ φυσᾶει, κουμπώσου πάλι» τούπε ἡ γυναίκα τοῦ μὲ γληγοράδα καὶ τοῦ κράτησε τὸ χεῖρ μὲ τὴ φόβα καὶ τὴ φροντίδα, ποῦ ἔχουν ὅσοι ἀγαπᾶνε γιὰ τὴν ὑγεία τῶν ἀγαπημένων.

— «Ἐλεῆστε με, ξανάπε ἡ ζητιᾶνα, ἔχω τὴ μάνα μου ἀρρωστη καὶ δυὸ ἀδέρφια ἀνήλικα».

Μὰ δὲν τὴν πρόσεξαν, γιὰ τὴν κείνη τὴ στιγμὴ ἀκούστηκε θόρυβος καὶ σκεδὸν τὴν ἴδια στιγμὴ φάνηκε ἐν' ἀμάξι, ποῦ γλήγορο, γλήγορο, γύριζε τὸ σταῦλο.

— «Ἀμαξά...»

Τ' ἀμάξι σταθηκε.

— «Εἶναι πολὺ ἀργά, ἀφεντικό, καὶ τ' ἄλογα

Μὲ μιὰ συγκριτικὴ παρατήρηση τῶν φιλολογικῶν αὐτῶν ἀναγνωρίζει κανεὶς μιὰ ἐκπληκτικὴ οἰκογενειακὴ ὁμοιότητα στὸ γενικὸ χαραχτῆρα τῶν ποιητῶν καὶ τῶν ποιημάτων ποῦ ἔχει τὴν πηγὴ τῆς στὴ σφαῖρα τοῦ βυζαντινοῦ πολιτισμοῦ.

Σ' ὅλες τὶς ἀνατολικὲς φιλολογίαις εἶναι κοινὸ, ὡς βυζαντινὴ κληρονομία, τὸ μὴ λαϊκοεθνικὸ τῆς ἀρχῆς τους καὶ τὸ ἀνόργανο τοῦ ζετυλίγματός τους ὅπως στοὺς βυζαντινοὺς, ἔτσι καὶ στοὺς σλάβους, ρουμῶνους καὶ νοελλήνας διαδόχους τοῦ πολιτισμοῦ, ἡ διάπλαση τῆς φιλολογικῆς γλωσσικῆς μορφῆς καὶ τοῦ περιεχομένου τῆς προήλθε ἀπὸ πάνω καὶ ὄχι ἀπὸ κάτω, γιὰ τὴν οἱ κύριοι φορεῖς τῆς φιλολογικῆς παράδοσης εἶταν ἡ ἐκκλησία καὶ ἡ ὑπαλληλία καὶ ἀστικὴ τάξη δὲν ὑπῆρχε.

Ἡ φιλολογικὴ γλῶσσα τῶν ὀρθόδοξων σλάβων, ὅσο εἶχαν αὐτοὶ μιὰ φιλολογικὴ παραγωγή, εἶταν ὡς τὶς ἀρχεῖς τοῦ 19ου αἰῶνα ἡ ἀρχαία βουλγαρικὴ ἐκκλησιαστικὴ γλῶσσα καὶ στοὺς Σέρβους καὶ στοὺς Ρούσσους κ' ἐν μέρει καὶ στοὺς Ρουμῶνους: οἱ τελευταῖοι μὸρφωσαν τὸν 17ο αἰῶνα μιὰ δική τους

ἐθνικὴ γλῶσσα ποῦ ἰννοεῖται μὸλις στὸν 19ο αἰῶνα ἔγινε φιλολογικὴ. Οἱ Βούλγαροι ποῦ βάδιζαν στὴ κορφή τοῦ ἀρχαίου σλαβικοῦ πολιτισμοῦ καὶ ὑπόταξαν πνευματικῶς καὶ τοὺς Ρουμῶνους, ἀμα ἔχασαν τὴν αὐθυπαρξία τους, ἔπεσαν στὴ σφαῖρα τοῦ ἑλληνοβυζαντινοῦ πολιτισμοῦ κ' ἐσκυψαν μαζί μὲ τοὺς Ἕλληνας στὸ ζυγὸ τῆς μεσαιωνικῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησιαστικῆς γλώσσας ποῦ εἶναι καὶ σήμερ' ἀκόμα σὲ καθαρώτερη μορφή ἐπίσημη γραπτὴ γλῶσσα τῶν Ἑλλήνων, ἐνῶ στὸ ἀναμεταξύ οἱ Βούλγαροι γλωσσικῶς ἀπόχτησαν πάλι τὴν αὐθυπαρξία τους. Βλέπει κανεὶς ὅτι ἡ ἀνατρέχουσα στὸ Βυζάντιο ἐκκλησιαστικὴ γλῶσσα ἐφέρθηκε σάν ξένο δέρμα στὸ κορμὶ τῶν ἀνατολικῶν καὶ μεσημβρινῶν λαῶν τῆς Εὐρώπης: καὶ τόσο σφιχτὰ κολλήθηκε σ' αὐτὸ ὥστε μὸλις στὸν 18ο αἰῶνα ἔρχισε τὸ τελειωτικὸ ξεκόλλημά τῆς.

Μετάφρ. Κ. Χ.

(Στάλλο φύλλο τελιώνει)

μου κουρασμένα» είπε ο άμαξας, θετικός που οί-
δυό κύριοι είχαν την ανάγκη του εξ' αιτίας της
δυνατής βροχής.

—«Στήν άπάνου Σπιανάδα θά μ'ας πάρης, όσο
θέλεις σου δίνω».

—«Τότες γλήγορα, γιατί φυσάει για τ' έλογά
μου» και κατέθηκε ο άμαξας, για ν' άνοιξη την
θύρα, ενώ τ' άντρώγοιο εύχαριστημένο έφινε το προ-
λαχτήρ: του —τις κολώνες του θεάτρου— και προφυ-
χωρούσε γλήγορο προς τ' άμαξι. Μαζί με την άνα-
χώρηση κείνη έβλεπε ή φτωχή να χάνεται κάθε
της έλπίδα και σάν άστραπή έτρεξε ή σκέψη της
στήν άρρωστη μαννα της χωρίς λίγο ζουμι και στα
πεινασμένα της άδέρφια. Πώς θά γύριζε σπιτι χω-
ρίς λεφτό, έπειτα που αποφάσισε για να τους γλυ-
τώση να διακονήση;

Τόν πόνο και την άπελπισιά, θά ξάνοιγε στις
άχνές από την κακοπάθεια μορφές τους! Μιά φωνή
άπελπισμένου βγήκε από τα στόματα της.

—«Άφεντικά· βοηθήστε μας· είν' άρρωστη ή
μάννα μου... θά πεθάνη».

Μά ή κλαψάριχη φωνή της σκεπάστηκε από το
θύρο της βροχής κι' από το φρού φρού του φου-
στανιού της κυρίας. Ο άμαξας έκλεισε τη θύρα,
άνέθηκε στη θέση του και χτύπησε δυνατά τ' έλο-
γά του, για να φτάση μίαν ώρ' άρχήτερα.

Η φτωχή έμεινε μονάχη κάτω απ' τις κολώ-
νες της μπασιάς του θεάτρου. Στ' άμαξι μέσα,
αφού κάθισαν, ή πλούσια κυρά χαμογελώντας με κο-
κεταριά άκούμπησε το κεφάλι στον ώμο τ' άντρός
της ενώ κείνος σιγοφιλώντας την στα μαλλιά, περ-
νούσε το χέρι του από τη μέση της, για να τρα-
θήξη πιό κοντά του το χαριτωμένο κι' αγαπημένο
του κείνο κοματάκι. Και στη χαρα και τον έγωισμό
της αγάπης τους, ούτε στιγμή τους πέρασε από το
νοῦ, που ίσα ίσα ο έγωισμός τους κείνος άφαιρούσε
από τη φτωχή να το δικαίωμα της τιμίας κ' ήσυ-
χης αγάπης, αφού για λίγο ψωμί και μικρή
περιποίηση μιζή άρρωστης μάννας βγάνοντας
από τη ψυχή της φριχτή κατάρρα, για την ά-
διαφορία του πλούσιου, πουλούσε την ίδια κείνη
νύχτα την τιμή και τα νιάτα της σε κάποιο χοντρό
έμπορο ή σε κανένα νιοφώτιστο νταντή, κάποιο
χτήνος παντα, που ή κοινωνία όμως δεν έμαθε ακό-
μα, ή δε θέλει—εύκολο και τούτο—να ξεχωρίζη από
τόν άληθινό άνθρωπο.

Κυβαδάτες 25 .1, 06.

ΕΙΡΗΝΗ Α. ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ

Ο ΚΟΥΤΣΟΒΑΣΙΛΗΣ

Δήγημα

Α'.

Η νεκροφόρα κυλάει γοργά στο δρόμο του νε-
κροταφείου ενώ ο ήλιος γέρνει να βασιλέψει πίσω από
τάψηλά κυπαρίσσια. Ένα δυνατό χιονόνερο δέρνει
άλυπητα το πρόσωπο του νεκρού που κοιτάται μα-
ζεμένος στο κοντό και στενό νεκροκρέβατο από σανί-
δες απλάνιστες, γυμνές από κάθε ντύσιμο. Ο άμα-
ξας καμουτσίζει κ' ή άμαξα τρέχει στα τέσσερα
ενώ το κεφάλι του νεκρού γέρνει δεξιά κι άριστερά
και τα πόδια του γυμνά χωρίς κάλτσες, προβάλλ-
λουνε έξω από το καπάκι της κάσας. Ένα παι-
δάκι ξυπόλητο κρατώντας το σταυρό κάθεται δίπλα
στον άμαξα καταφαριστημένο για την καρτοσάδα

ΛΙΑΝΟΤΡΑΓΟΥΔΑ

Πρόβαλε, ώ γιάμορφη, μιá στιμοῦλα στο παρεθύρι σου,
Χίλια τραγούδια θά κλαϊθώ για το χατήρι σου.

Ή χάρη, το γλυκόγελο, ή μαργιολιά, το νάζι,
Γιά σένα είναι στολισματα, για με κρυφά μαράζι.

Έκει στη μαύρη ξενιτιά το κάθε τι άλησμένησα,
Μονάχα εσύ δέν ξεχάσα, μελαχρινή γειτόνισσα.

Τα μάτια σου είναι θάλασσες, που άγέρας δέν τις πιάνει.
Μ' αν άρμενίσω μέσα τους τάχα θά βρω λιμάνι;

Για σένα άπόψε μέθησα και με τ' άδέρφια γλέντισα,
Της ζήσης μου και της καρδιάς, κυρά κι' άφέντισα.

Έγλύστρησε απ' τα χείλη μας το πρώτο μας φιλάκι,
Κι' απά στο χώμα πουπυσε ύπνωσ' ένα κρινάκι.

Άπ' στα εϊδα την δψη σου, έλο τον κόσμο άρνήθηκα,
Και καταριέμαι τη στιγμή, κυρά μου, που έγεννήθηκα.

Την ώρα που μ' άγκάλιαζες, άχι ή ζωή μου ή έρμη,
Διάβαινε πάνω στον καημό και στης φιλικιάς τη θέρη.

Τ' άγγελικό χαμόγελο που άνθεί σε σένα μόνο,
Εϊναι σε με ένα βάλαμο για τον πικρό μου πόνο.

Την όμορφιά σου τραγουδω και τον καημό μου λέω,
Με στα σιμά μου βρίσκασαι, γελω μαζί και κλαίω.

Μήλα στον κήπο έκοβες και σίμωσα στη φράχτη.
Θαμπώθηκα από τα μαλλιών τον ξανθοκαταράχτη.

Όταν μου πρωτομίλησες, του δειλιού μίαν ώρα,
Ή καλοσύνη χόθηκε κ' εύώδιασεν ή χώρα.

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ

Ο ΣΚΥΛΟΣ ΚΑΙ Ο ΣΠΟΥΡΓΙΤΗΣ

(Παραμύθι των άδερφών Grimm.)

Μιά φορά κι' έναν καιρό εϊτανε ένα μαντρό-
σκυλο, που δέν είχε καλό άφέντη, αλλά έναν που
το έφηνε πάντα πεινασμένο. Έπειδή δέν μπορούσε
να υποφέρη αυτή τη κατάντια, έφυγε πολύ λυπη-
μένο. Στο δρόμο το άπάντησε ένας σπουργίτης και
του εϊπε· «Άδερφέ σκύλε, γιατί εϊσαι τόσο λυπη-
μένος;» «Εϊμαι πεινασμένος», άποκρίθηκε ο σκύλος
και δέν έχω να φάω τίποτα». Τότες εϊπε ο σπουρ-
γίτης· «Αγαπητέ μου άδερφέ, εϊλα μαζί μου στην

μ' έλυνε το χιονιά, και μέσα στην άμαξα ένας πα-
πας με το πετραχήλι στρημώνεται στη γωνιά για
να γλυτώση από τον τρελλοθροιά που του άνεμί-
ζει τ'άσπρα του γένεια. Πίσω από την άμαξα δυό
άντρες, κάτι γριές και πολύ παρὰ πίσω ένας νέος
κουτσός ως εϊκοσι χρονώ λαχανιάζουνε όσο να φτά-
σουνε την καρότσα που τρέχει σε δαιμονισμένη. Μά
δ νέος κουτσός καθώς είναι, αποκάνει, τρέχοντας κι
αργέθει το τρέξιμο ενώ τα χείλια του δέν παύουνε
να λίνε σ' έναν κλαψάριχο τόνο:

— Πατέρα μου, πατερούλη μου.

Ή άμαξα χάνεται άφίνοντας πολύ πίσω τον
κουτσό που το χιονόνερο του καίει το πρόσωπο. Σάν
εϊφτασε καμμιά φορά στο νεκροταφείο εϊδε τη νεκρο-
φόρα να γυρίζη άδεια.

— Τονε θάψαν κιόλας, εϊπε κλαίγοντας. Ένας νε-
κροθάφτης τον πήγε ως το μνήμα και τουδειξε το νύ-
σκαφτον τάφο. Ο νέος εξαπλώθηκε τότε άπάνω στο χώ-
μα κιάρχισε να σκουζή βγάζοντας σπαραχτικές φωνές.

— Πατέρα μου, πατερούλη μου που μάφινεις.

Εϊδανε και πάθανε όσο να τονε σηκώσουνε από
χάμω. Οι άλλοι είχανε φύγει.

πολιτεία και θά μπορέσω να σε χορτάσω». Έτσι
πήγαν μαζί στην πολιτεία κι' όταν εϊφτασαν μπρο-
στά σ' ένα χασάπικο, εϊπε ο σπουργίτης στο σκύ-
λο· «Στάσου αύτου, τσιμπώντας θά σου ρήξω κάτω
ένα κομματι κρέας»· εϊκασε άπάνω στο τραπέζι,
κοίταξε τριγύρω, μπας και τον βλέπει κανένας, και
τράθηξε ένα κομματι που εϊτανε στην άκρη, ως
που έπεσε κάτω. Τότες το άρπαξε ο σκύλος, έτρεξε
σ' ένα άπόμερο και το εϊφαγε. Έστερα απ' αυτό
εϊπε ο σπουργίτης· «Τώρα εϊλα μαζί μου σ' ένα
άλλο χασάπικο να σου ρήξω κι' άλλο ένα κομματι
για να χορτάσης». Αφού ο σκύλος είχε χάψει κι'
αυτό, ρώτησε ο σπουργίτης· «Άδερφέ σκύλε, χόρ-
τασες τώρα;» «Ναι», άποκρίθηκε αυτός, «από
κρέας αρκετά, αλλά δέν εϊφαγα ακόμα ψωμί». Ο
σπουργίτης τότε εϊπε· «Θά οικονομήσουμε και απ'
αυτό, εϊλα μαζί μου». Τον πήγε σ' ένα ψωμάδικο
και γκρέμισε με τη μύτη του μερικά ψωμάκια, και
επειδή ο σκύλος ήθελε ακόμα περισσότερα, τον πή-
γε σ' ένα άλλο και τουρρηξε ακόμα λίγο. Σάν εϊ-
φαγε κι' αυτό, εϊπε ο σπουργίτης· «Άδερφέ μου
σκύλε, χόρτασες τώρα;» «Ναι», άποκρίθηκε, «τώρα
ας κάνουμε καμιά βόλτα έξω από την πολιτεία».

*

Κι' έτσι βγήκαν έξω στο δημόσιο δρόμο. Εϊταν
όμως ζέστη, και αφού προχώρησαν λίγο, εϊπε ο
σκύλος· «Εϊμαι κουρασμένος και θέλω να κοιμηθώ».
«Καλά, κοιμήσου», άποκρίθηκε ο σπουργίτης, «εγώ
στάναμεταξυ θά κάτσω σ' ένα κλωνάρι». Ο σκύ-
λος λοιπόν εξαπλώθηκε στη στράτα και αποκοιμή-
θηκε. Ένώ εϊταν εκεί πλαγιασμένος και κοιμότανε
πέρασε ένας καρροσιέρης με ένα άμαξι και τρία έ-
λογα και είχε φορτωμένα δυό βαρέλια κρασί. Ο
σπουργίτης όμως εϊδε ότι δέν είχε σκοπό να παραμει-
ρίση, αλλά τράθαγε ίσια άπάνω στις αύλακές των
κάρρων, που κοιμότανε ο σκύλος. Τότε φώναξε·
«Καρροσιέρη, μη κάνεις τούτο γιατί θά σε κάνω
φτωχό». Άλλά ο καρροσιέρης μουρμούρισε μέσα
του· «Συ θά με κάνης φτωχό;» κτύπησε το καμ-
τσίκι και τράθηξε ίσια άπάνω κατὰ το σκύλο,
ώστε οι ρόδες τον έκοψαν. «Καλά, μου σκότωσες
τον άδερφό μου», του φώναξε ο σπουργίτης, «αυτό
θα σου κουστίση, το κάρρο και τ' έλογα». «Βέ-
βαια», άποκρίθηκε ο καρροσιέρης, «το κάρρο και
τ' έλογα, και τί μπορείς εσύ να μου κάνεις;» και
προχώρησε. Τότε χόθηκε ο σπουργίτης αποκάτω
από το σκέπασμα του κάρρου και άρχισε να τσιμπά

Γύριζε μονάχος του. Βασιλευμένος πια ο ήλιος,
εϊφτασε σπιτι. Μιά γειτόνισσα του πήγε ένα πιεστο
φαί.

— Κουράγιο, Βασιλάκη, του εϊπε, δέν εϊσαι
μονάχος σου.

Ο Βασιλης δέν εϊδαλε μπουκιά στο στόμα.
Όλη τη νύχτα ξενύχτισε στο πόδι. Τι θάπογίνη,
που θά γύρη μετά το θάνατο του πατέρα του; Μά
και να ήθελε που να κοιμηθῆ; τα κεραμίδια στά-
ζανε και καθώς έπεφτε άνασταλάγη ή βροχή το
νερό σκημάτιζε λίμνη μέσα στην κάμαρα. Συγγενή
κανέναν εζόν από κάποιο θεϊό που κατοικούσε σ' ένα
χωριό δε γνώριζε. Την ελλη μέρα πρωί σκόρπισε όλα
ταπραματάκια του, εκανε έναμπογαδάκι τα
ρουχα του, το κρέμασε στον ώμο και πήρε το δρόμο
για το χωριό.

— Α μάνοιξη την πόρτα του, συλλογιότανε,
καλά· αλλιώς τα σκυλιά θα με τραβήζουνε.

Πονόφυχος ο θεϊός του τον άγκάλιασε και τονε
φίλησε.

στή μιὰ κάνουλα, ὡς ποῦ τὴν ἔβγαλε καὶ χύθηκε ὅλο τὸ κρασί, χωρὶς νὰ τὸ καταλάβῃ ὁ καρροτσιέρης. Ὅταν καμιά φορά κοιτάζε πίσω του, εἶδε ὅτι τὸ κάρρο ἔσταζε λίγο, ἔψαζε τὰ βαρέλια καὶ βρήκε πῶς τὸ ἕνα εἶταν ἀδειανό. «Ἄχ, ὁ φτωχὸς ἐγὼ!» φώναξε. «Ὁχι ἀρκετὰ φτωχὸς ἀκόμα», εἶπε ὁ σπουργίτης καὶ πέταξε στὸ κεφάλι ἐνὸς ἀπ' τὰ τρία ἄλογα καὶ τσιμπώντας τοῦ ἔβγαλε τὰ μάτια. Ὅταν ὁ καρροτσιέρης εἶδε τοῦτο, πῆρε τὸ τσεκούρι του καὶ ἤθελε νὰ χτυπήσῃ τὸ σπουργίτη· αὐτὸς ὅμως πέταξε στὰ ὕψη, καὶ ἔτσι ὁ καρροτσιέρης βάρωσε τ' ἄλογο του στὸ κεφάλι καὶ τὸ ἔφηκε νεκρό. «Ἄχ, ὁ φτωχὸς ἐγὼ!» φώναξε. «Ὁχι ἀρκετὰ φτωχὸς ἀκόμα», εἶπε ὁ σπουργίτης, καὶ ὅταν ὁ καρροτσιέρης προχώρησε μὲ τὰ δύο του ἄλογα, χάθηκε ὁ σπουργίτης πάλι ἀποκάτω ἀπὸ τὸ σκέπασμα καὶ ἔβγαλε μὲ τὴ μύτη του καὶ τὴν κάνουλα τοῦ δευτέρου βαρέλιου, ὥστε ὅλο τὸ κρασί χύθηκε κάτω. Ἄμκ τὸ νοίωσε τοῦτο ὁ καρροτσιέρης, φώναξε πάλι: «Ἄχ, ὁ φτωχὸς ἐγὼ!» ἀλλὰ ὁ σπουργίτης ἀποκρίθηκε: «Ὁχι ἀρκετὰ φτωχὸς ἀκόμα», ἔκατσε στὸ κεφάλι τοῦ δευτέρου ἄλογου καὶ τοῦ ἔβγαλε τὰ μάτια. Ὁ καρροτσιέρης ἔτρεξεν ἐκεῖ καὶ θέλησε μὲ τὸ τσεκούρι του νὰ χτυπήσῃ τὸ σπουργίτη, ἀλλ' αὐτὸς πέταξε στὰ ὕψη· καὶ ἔτσι τὸ τσεκούρι πέτυχε τὸ ἄλογο καὶ τὸ ἔφηκε κόκκαλο. «Ἄχ, ὁ φτωχὸς ἐγὼ!» «Ὁχι ἀρκετὰ φτωχὸς ἀκόμα», εἶπε ὁ σπουργίτης, ἔκατσε στὸ κεφάλι τοῦ τρίτου ἄλογου καὶ τοῦ τσιμπάγε τὰ μάτια. Ὁ καρροτσιέρης ἀπάνω στὴ φούρκα του θέλησε νὰ τὸν χτυπήσῃ, ἀλλὰ δὲν τὸ κατόρθωσε, κ' ἔτσι βάρωσε καὶ τὸ τρίτο του ἄλογο κατακέφαλα καὶ τὸ ἔφηκε ζερό. «Ἄχ, ὁ φτωχὸς ἐγὼ!» φώναξε. «Ὁχι ἀρκετὰ φτωχὸς ἀκόμα», ἀποκρίθηκε ὁ σπουργίτης, αὐτῶρα θὰ σὲ κἀνω καὶ στὸ σπῆτι σου φτωχό», καὶ πέταξε.

*

Ὁ καρροτσιέρης ἔφηκε τότε τὸ ἀμάξι καὶ πῆγε στὸ σπῆτι του καταφουρισμένος καὶ γεμάτος ἀπὸ θυμό. «Ἄχ!» εἶπε στὴ γυναῖκα του, «τί δυστυχία ποῦ μ' ἤρθε! Τὸ κρασί χύθηκε καὶ τὰ ἄλογα καὶ τὰ τρία σκοτώθηκαν». «Ἄλλοίμονο, ἀντρούλη μου», ἀποκρίθηκε αὐτή, «τί κακὸ πουλὶ εἶν' αὐτό, ποῦ ἦρθε στὸ σπῆτι μας!» Ἐμάζεψε οὐλα τὰ πουλιά τοῦ κόσμου, τᾶφερε ἀπάνω στὴ σοφίτα καὶ τώρα τρῶνε τὰ σιτάρια μας, ποῦ εἶναι ἐκεῖ ἀπλωμένα». Τότε αὐτὸς ἀνέθηκε ἀπάνω καὶ καθύονταν ἐκεῖ χιλίες χιλιάδες πουλιά, ποὺ εἶχαν φάει τὰ σιτάρια καὶ ὁ

B.

Περασμένα τὰ μεσάνυχτα. Ὁ γέρο Παῦλος ὑπνοχորτασμένος ἀνασηκώθηκε στὰ ρούχα καθὼς εἶτανε πλαγιασμένος δίπλα στὸ τζάκι· ἔρριξε λίγα κλῆματα στὴ φωτιά καὶ τὸ κούτσουρο ποῦ κρυφάκιγε ἀπὸ βραδὶς σκόρπησε ἄξαφνα κόκκινες ἀντιφεγγίες. Σηκώθηκε κ' ἡ γριά του σὰν πάντα κ' ἔχωσε τὸ μπρίκι στὴ φωτιά. Τὸ κρύο δρῦμ καὶ μέσα στὸ λαμπαδιαστὸ τριζοβόλημα τοῦ ξύλου, ὅλο γλύκα τὸ σοῦρισμα τοῦ τρελλοβοριά.

Οἱ δύο γέροι, ἀγκυπημένοι ἀντρώγους, τὰ λέγανε σιγὰ σιγὰ.

— Τί τοῦρθε τοῦ βλοημένου — μουρμούριζε ἡ γριά κενώνοντας τὸν καφέ στὰ δύο φλυτζάνια — ἡμεῖς εἴμαστε φτωχοὶ ἀθρώποι· καὶ ὁ Θεὸς τὸ ξέρει πῶς τὰ βολέβουμε μὲ τὴν φαμίλια.

— Ψυχικὸ γριά, τί νὰ γίνῃ. Ἐπειτα ὅπως καὶ ἂν τὸ κἀνης συγγενὴς μας εἶναι, ἄς εἶναι· καὶ ἀποξινός. Τί θὰ γινόντανε χωρὶς ἡμᾶς.

— Νὰ δουλέψῃ.

σπουργίτης βρισκότανε στὴ μέση. Ὁ καρροτσιέρης τότε φώναξε: «Ἄχ, ὁ φτωχὸς ἐγὼ». «Ὁχι ἀρκετὰ φτωχὸς ἀκόμα», ἀποκρίθηκε ὁ σπουργίτης. «Θὰ σοῦ κοστίσῃ κι αὐτὴ τὴ ζωὴ σου ἀκόμα» καὶ πέταξε ὄξω.

*

Ἀφοῦ ὁ καρροτσιέρης ἔτσι ἔχασε ὅλο τὸ βίος του, πῆγε κάτω στὴν κάμαρα καὶ ἔκατσε πίσω ἀπὸ τὴ σόμπα γεμάτος ἀπὸ θυμό καὶ φαρμάκια. Ὁ σπουργίτης ὅμως ἔκατσε ἀπ' ὄξω ἀπὸ τὸ παράθυρο καὶ φώναξε: «Καρροτσιέρη, θὰ σοῦ κοστίσῃ τὴ ζωὴ σου». Τότε ἄρπαξε αὐτὸς τὸ τσεκούρι του καὶ τὸ πέταξε κατὰ τὸν σπουργίτη, ἀλλὰ ἔσπασε μόνο τὰ τζάμια καὶ δὲν πέτυχε τὸ πουλὶ. Ὁ σπουργίτης τώρα πιά χάθηκε μέσα, ἔκατσε ἀπάνω στὴ σόμπα καὶ φώναξε: «Καρροτσιέρη, σοῦ κοστίζει τὴ ζωὴ σου». Αὐτὸς μουρλὸς καὶ τυφλὸς ἀπὸ τὸ θυμὸ σπάζει τὴ σόμπα κ' ὕστερα, καθὼς ὁ σπουργίτης πετοῦσε ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά στὴν ἄλλη, οὐλα τὰ μύμιλα τοῦ σπιτιοῦ, καθρέφτες, καρέκλες, τραπέζια καὶ στὸ τέλος καὶ τοὺς τοίχους τοῦ σπιτιοῦ του, καὶ δὲν μπορεῖ νὰ τὸν πετύχῃ. Τέλος πάντων ὅμως τὸν ἔπιασε μὲ τὸ χέρι. Τότε εἶπε ἡ γυναῖκα του: «Νὰ τὸν σκοτώσω;» «Ὁχι», φώναξε, «αὐτὸ θὰ εἶτανε μικρὴ τιμωρία, αὐτὸς πρέπει νὰ πεθάνῃ μὲ πῖο φρικτὸ θάνατο, θέλω νὰ τὸν φάω», τὸν ἄρπαξε καὶ τὸν ἔφαγε διὰ μιᾶς. Ὁ σπουργίτης ἔμωσε ἄρχισε νὰ φρουχτράη μέσα στὴν κοιλία του, πέταξε πάλι ἀπάνω στὸ στόμα τοῦ καρροτσιέρη, ἔβγαλε τὸ κεφάλι καὶ φώναξε: «Καρροτσιέρη, γιὰ οὐλο τὸν κόσμο! Θὰ τὴ χάσῃς τὴ ζωὴ σου!» Ὁ ἄντρας τότε δίνει στὴ γυναῖκα του τὸ τσεκούρι καὶ λέει: «Γυναῖκα, σκότωσε τὸ πουλὶ στὸ στόμα μου!» Ἡ γυναῖκα βαρεῖ, ἀλλὰ ἀντὶ νὰ χτυπήσῃ τὸ σπουργίτη, πιτυχαίνει τὸν ἄντρα της στὸ κεφάλι καὶ τὸν σκοτώνει. Ὁ σπουργίτης ὅμως πετάει στὰ ὕψη καὶ φεύγει.

Μετάφρ. Α. Steinmetz.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

(Στὸν κ. Μυστικοζώη)

Δυὸ πόλους ἀνακάλυψες, κ' αὐτὸ πολὺ καλὸ,
Ἄλφα μίση' στὸν ἐγκέφαλο, Θῆτα στὸν ἀραλὸ,
κ' ἔγινε μὲ τὸ ἔργο σου ἐτεῦτο τὸ ἐπίσημο
ὁ Ἄ λ φ α σου γιὰ δέσιμο κ' ὁ Θ ῆ τ α σου...γιὰ λύσιμο!

Γ. ΠΕΡΙΠΛΟΚΑΣΗΣ

— Ἐνας λόγος εἶναι αὐτό. Μ' ἀφοῦ εἶναι σακάτης χέρι καὶ πόδι;

Ἡ γριά δὲν ἀποκρίθηκε. Πῆρε στὸ χέρι τὸ φλυτζάνι ἀγνιστὸ καὶ ἄρχισε νὰ ρουφάη ἀργὰ μισοκλείνοντας σὲ κάθε ρουφιζιὰ τὰ μάτια. Ὁ γέρο Παῦλος ἀνακάτεψε τὴ φωτιά. Φαινότανε συλλογισμένος. Κάποτες εἶπε κοιτάζοντας τὴ γριά του στὰ μάτια.

— Κάτι συλλογίστηκα. Γιὰ δουλειὰ αὐτὸς δὲν εἶναι. Νὰ τονε μάθουμε λίγα γραμματάκια, ξέρε; καὶ κατιτίς. Ἐπειτα μπαινὲι πουθενὰ γραφίεας καὶ βγάζει τὸ ψωμί του.

Ἡ γριά σκέφτηκε λίγο.

— Ἄμ τὰ ἔξοδα τὰ συλλογίστηκες;

— Ἀπὸ τὸ λίγο ποῦ ἔχουμε θὰ φάη κι αὐτός. Ἄλλο ἐγὼ συλλογιέμαι. Θὰ δεχτῆ στὴν ἡλικία ποῦ εἶναι νὰ ξαναπαῖ σχολεῖ;

Ὁ Βασίλης κοιμότανε στὴν πλαγιὴν κάμαρα μὲ τᾶλλα τὰ παιδιὰ. Κεῖνο τὸ βράδυ δὲν εἶχε ὕπνο καὶ χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ ἄκουε τί λέγανε οἱ γέροι. Τὸ καταλάβαινε καὶ μόνος τοῦ πῶς τοῦς εἶτανε βάρος γιὰτί κι αὐτοὶ φτωχοὶ ἀθρώποι εἶτανε. Τὸ φερνε ἀπὸ δῶ τὸ γύριζε ἀπ' ἐκεῖ ὅλη τὴ νύχτα ὅπως

Ο ΝΟΥΜΑΣ
ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα Δρ. 10.—Γιὰ τὸ ἔξωτερικὸν Δρ. 10
20 λεφτὰ τὸ φύλλο λεφτὰ 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ: Στὰ κίосκια τῆς Πλατείας Συντάγματος, Ὁμόνοιας, Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν, Σταθμοῦ Τροχιόδρομου (Ὁφθαλματρεῖο), Σταθμοῦ ὑπόγειου Σιδηρόδρομου (Ὁμόνοια), στὸ καπνοπωλεῖο Μανωλακᾶκη (Πλατεία Στουρνάρα, Ἐξάρχεια) στὰ βιβλιοπωλεῖα «Ἐστίας» Γ. Κολλᾶρου καὶ Σακέτου (ὁδὸς Σταθίου, ἀντικρὺ στὴ Βουλῆ).

Ἡ συντρομὴ πληρώνεται μπροστὰ κ' εἶναι ἐνός χρόνου πάντα.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

Κ Α Ι

ΠΡΑΜΑΤΑ

ΚΑΠΟΥ

διαβάσαμε πῶς τὴν περασμένη Κυριακὴ τὰπομεσῆμερο ἀνταμώθηκε στοὺς δρόμους μιὰ διαδήλωση πατριωτικὴ μὲ μιὰ παρέα μασκαράδες καὶ πῶς τόσο θύμωσαν οἱ πατριῶτες ποῦ εἶδαν ἀθρώπους νὰ γλεντάνε σήμερα ποῦ κιντυνεύει ἡ Μακεδονία καὶ ποῦ ἡ Ρουμανία κτλ. ὥστε λίγο ἀκόμα καὶ θὰ χειροτονοῦσαν γιὰ καλὰ τοὺς μασκαράδες.

Στὴν περίστασι αὐτὴ κ' οἱ δυὸ εἶχαν δίκιο κ' οἱ πατριῶτες νὰ θυμώσουν, νὰ κἀνοννε δηλ. τὸ κέφι τους, κ' οἱ μασκαράδες νὰ γλεντήσουνε, νὰ κἀνοννε δηλ. τὸ δικὸ τους τὸ κέφι. Γιατί, κύριέ μου, δὲν ἔχεις κανένα δικαίωμα νὰ μοῦ ἐπιβάλλεις τὸ κέφι σου, καθὼς δὲν ἔχεις καὶ καμιά δύναμη νὰ μὲ πείσεις πῶς περισσότερο ἀγαπᾶς καὶ συλλογιέσαι τὴν πατρίδα ἢ ἀφεντιὰ σου ποῦ τριγυρνᾶς στοὺς δρόμους καὶ ξελαρυνγιάζεσαι φωνάζοντας «Κάτω οἱ Βουργάροι!» καὶ «Φωτιά στοὺς Ρουμάνους!», ἀπὸ μὲνὰ ποῦ φορᾶω ἕνα ντόμινο σήμερα ἢ μιὰ

κι ἂν τὸκανε, πάντα εἴρισκε πῶς ὁ μπάρμπας του εἶχε δίκιο. Καὶ τὸ πρῶν σὰν τὸν ἐπῆρε κοντὰ του γιὰ νὰ τὸν κουβεντιάσῃ, ἀμέσως εἶπε τὸ ναί· ὁ γέρο Πικύλος ἀπόρησε.

— Τί καλόβολο παιδί, εἶπε.

Γ.

Κλεισμένος σ' ἕνα κωμαρῆκι μελετᾷ ὁ Βασίλης νύχτα καὶ μέρα. Τὸ σχολεῖο εἶτανε στὴν πρωτεύουσα τρεῖς ὥρες μακριὰ ἀπὸ τὸ χωριὸ του. Κάθε Σάββατόβραδο ἄμκ σκολάζανε ἐφευγε καὶ ξαναγύριζε τὴ Δευτέρα τὸ πρῶν φορτωμένος τὸν τράστο μὲ τὸ ψωμί τῆς βδομάδας. Πεζὸς πῆγαινε, πεζὸς γύριζε· ὅσο γιὰ τὸν κόπο οὔτε τοῦ ἀποφαινότανε, ἄς εἶτανε καὶ κουτσός, ὅσο συλλογιότανε τὴ ζεστασιά καὶ τὸ καλὸ φαγάκι ποῦ τὸν περιμέναν ἔπειτα ἀπὸ τὴν ξεροφαγία. Στὰ μαθήματα εἶταν πρῶτος. Οἱ δασκᾶλοι τὸν εἰπνεύονε κ' οἱ συμμαθητᾶδες του ποῦ στὴν ἀρχὴ τὸν περιγελοῦσανε κατάλαβαν ἀμέσως πῶς εἶχονε νὰ κἀμουνε μὲ καλλίτερο τὸν. Ὁ μπάρμπας του ποῦ ἄμα ἐρχότανε γιὰ δουλειὰ στὴ χώρα

ψεύτικα μύτη, γιατί είναι άποκεία, μα πού δέν παύω όμως ούτε στιγμή να συλλογιέμαι, κι άς μίην τὸ τελαλάω και στους δρόμους, πὼς ἡ πατρίδα μας κἀθεται πάνω στα ξουράφια και πὼς ἔχουμε καθήκον ὅλοι μας, ὅσο μπορούμε ὁ καθένας, νὰν τὴ βοηθήσουμε νὰ βγεῖ ἀπὸ τὴ δύσκολη κ' ἐπικίνδυνη αὐτὴ θέση.

Ἐπειτα, τὸ κάτω κάτω, ἡ Πατρίδα ἀπὸ ψόφιους ἀνθρώπους ἔχει ἀνάγκη ἢ ἀπὸ ζωντανούς; Βέβαια ἀπὸ ζωντανούς; μα τὸς τέτιους δέν τὸς δημιουργοῦνε οἱ διαδήλωσες και τὰ μνημόσυνα; τὸς δημιουργεῖ ἡ ζωὴ. Ἀφίστε λοιπὸν τὸν κόσμον νὰ γλεντάει, γιατί ὅσο γλεντάει τόσο και ζωντανεύει, τόσο και πὺθ θειτικώτερος γίνεται.

Θέλουμε νὰ ξέρουμε τί θάκανε ἡ πατριωτικὴ διαδήλωση ἂν ἀντὶ νάνταμῶσαι μασκαράδες στὸ δρόμο της, ἀντάμωνε μιὰ πολιτικὴ διαδήλωση. Θὰ δῦμωνε και δὴν τὴν ἔβριζε; Κάθε ἄλλο! Θὰ γνώτανε ἕνα μ' αὐτὴ, κι ἀντὶ νὰ φωνάζουν «Κάτω οἱ Ρουμοῦνοι!» θὰ φωνάζανε «Ζήτω τοῦ Θεοτόκη ἢ τοῦ Ράλλη!» Γιατί μίην τὸ ξεχνᾶμε, ὁ Ρωμὸς ὅλα τὰ συχωρνάει στὴν Πολιτικὴ και μοναχὰ μπροστὰ στὸ Κόμμα κάνει Ραγιαδικο τεμενᾶ! Πατριωτικώτερο λοιπὸν εἶναι νὰ μασκαρεύεται κανεὶς τίς ἀποκριτὲς παρὰ νὰ κομματιάζεται γιὰ τὸ Κόμμα.

ΜΑΣ

ἔκοψε τὴ χολὴ μας ὁ Ράλλης μὲ τὸ φοβερὸ και τρομερὸ ΑΛΤΙ πὺ κόλλησε στους δρόμους τῆς Ἀθήνας και πὺ τόσο ἔμορφα τὸ σκολασε ἡ «Ἐστία».

Τί θέλει τάχα νὰ μᾶς πεῖ μ' αὐτό; Πὼς πρέπει νὰ σταματήσαι πιά ἡ δημοκρατία και ἡ κωλυσιεργία και ἡ τραμπούκικη πολιτικὴ;

Ἄλτ! λοιπὸν και συμφωνοῦμε κι ὅλοι μας μαζί του.

ΤΗΝ

Κυριακὴ τὸ βράδι, μιὰ μέρα δηλ. πρὶν ἀπὸ τὴν ἀλησμόνητη κωλυσιεργικὴ Δευτέρα, ὁ Ράλλης βεβαίωνε κάπιο φίλο του πὼς ἡ ἀντιπολίτεψή του στὸ ζήτημα τοῦ ἀποκλεισμοῦ τῶ στρατιωτικῶ βουλευτῶνε θάνα τυκική, ἔτσι γιὰ τὰ μάτια, γιατί και ἡ δική του γνώμη εἶναι πὼς πρέπει νὰ φύγουν οἱ ἀξιωματικοὶ ἀπὸ τὴ Βουλὴ. Τὴ Δευτέρα βράδι φεύγοντας ἀπὸ τὸ σπίτι του, ὕστερ' ἀπὸ τὰ στε-

περνοῦσε ἀπ' τὸ σκολεῖο και ρώταγε γιὰ τὸν ἀνιψιὸ του, ἄκουγε παινεμάτα και φαριστιότανε ἡ ψυχὴ του.

— Χαλάλι τὰ ἔξοδά μου, ἔλεγε ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὴν καρδιά του.

Μὰ σὺν ἤρθε χειμῶνας ὁ Βασίλης ὄρχισε νὰ παραπεονιέται. Ὅχι γιὰ τὰ μαθήματα πὺ δέν εἶχε καταλάβει ἀκόμη τί θὰ πῆ κόπος, ὅσο γιὰ τὴ Ζωὴ πὺ ἔκανε μονάχος, ἔρμος, στὸ καμαράκι πὺ εἶχε νοικιάσει. Γιὰ τίποτις δέν τὸν ἔνοιαζε μὰ τὴ μοναξιά και τὸ κρῦο ἀδύνατο νὰ τὰ ὑποφέρει. Φοβότανε μίην κοκκαλιάση κανὰ βράδυ και μὲ φρίκη σπλογγιζότανε πὼς ἂν τύχαινε ἀξαφνα νάρρωστίση δὲ θὰ βρισκότανε κανεὶς νὰ τοῦ βράση ἕνα ζεστό. Τὸ εἶπε τοῦ μπάριμπα του και κείνος τότε φρόντισε και τοῦ βρήκε ἕνα καλὸ σπίτι γιὰ νὰ μένη. Ἡ κυρὰ Κωνσταντίνα, χήρα χρόνια, μὲ δυὸ κορίτσια τῆς παντρεῖας, τὴν Ἀγγέλω και τὴ Φώτω, νοικίαζε πάντα μιὰ καμαρούλα σ' ἕνα δυὸ μαθητάδες· ἐξ αἰτίας τῶν κοριτσιῶν ἔβαλε πάντα παιδιὰ μὰ κείνη τὴ χρονιά σὺν ἔτυχε νὰ τῆς μένη τὸ σπίτι ξενοικιαστο τὸδῶκέ στὸ Βασίλη, μὲ πέντε δραχμὲς τὸ μῆνα,

φανώματα τῆς κόρης του, πῆγε στὴ Βουλὴ και τῆκανε θάλασσα.

Βέρος Ρωμὸς δηλ. Ἀφοῦ γλίντησε καλά καλά, τράβηξε και τὴν κουμπούρα.

ΠΡΩΤΗ

φορὰ πὺ ὁ Ἀθηναῖκος τύπος παρουσιάζεται μονιασμένος στὸ πολιτικὸ ζήτημα κι ἀξίζει, μὰ τὴν ἀλήθεια, νὰν τὸν συχαρεῖ κανεὶς. Ὅλες οἱ φημερίδες χτυπᾶνε λυσσασμένα τὸς στρατιωτικὸς ὑποψήφιους κι ἀφοῦ ὁ τύπος εἶναι σύφωνος σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα ὑπάρχει κάπια ἐλπίδα νὰ νιώσει κι ὁ λαὸς τί συμβαίνει και νὰ κάμει σ' αὐτὴ τὴν περίσταση τὸ καθήκον του.

Ἐξαιρέση μοναχὰ κάνουν οἱ «Ἀθηναῖοι» τοῦ κ. Πάπ. Μὰ ἴσα ἴσα και γι' αὐτὴν ἀκόμα τὴν ἐξαιρέση ἀξίζει νὰ συχαρεῖ κανεὶς κι ἄλλη μιὰ φορὰ τὸν τύπο μας.

ΣΥΦΩΝΑ

μὲ τὴ συνταγὴ πὺ μᾶς ἔδωσε ὁ ἀρχισυντάχτης τοῦ «Σπαθιοῦ» τοῦ Σαμψάκου κ. Γ. Μιστριώτης, ἃ θέλουμε νὰ φτειάζουμε στρατὸ πρέπει νὰ διαβάσουμε τὴν «Κύρου Παιδεία», ἃ μᾶς χρειάζεται στόλος νὰ καταφεύγουμε στὸν Πλάτων, κι ἃ μᾶς λείπουνται πυρομαχικὰ νὰν τὰ ζητᾶμε ἀπὸ τὸν Ἀριστοτέλη. Ἀπὸ στρατηγούς πιά και ναυάρχους, ἄλλο τίποτα. Ὁ Μιλτιάδης, ὁ Θεμιστοκλῆς, ὁ Εὐρυβιάδης και τόσο ἄλλοι ἀναπαύονται στ' ἀρχαῖα κείμενα και μᾶς περιμένουνε νὰν τοῦς καλίσουμε στα ὄπλα.

Νὰ λοιπὸν πὺ ἀπὸ τώρα, δίχως ἔξοδα κι ἄλλες φασαρίες, εἴμαστ' ἐτοιμοὶ νὰ στρώσουμε τοῦς Βουργάρους στὸ κοντό. Τί καρτεροῦμε;

ΑΦΟΥ

δὲ βρίσκεται μιὰ σάλα κατάλληλη νὰ γίνει ἡ δικὴ τοῦ Κωσταγερακάρη, θαρροῦμε πὼς ἡ δουλιὰ τέλιωνε μιὰ χαρὰ ἃ γινότανε ὅ,τι πρότεινε τίς προαλλες κάπιος [στὴν «Ἐστία», νὰ παραχωρηθεῖ δηλ. ἡ σάλα τῆς Βουλῆς.

Ἡ σάλα αὐτὴ εἶναι κατάλληλη γιὰ δυὸ λόγους· πρῶτα πὺ εἶναι μεγάλη και μπορεῖ νὰ χωρέσει τόσο κόσμος, και δεύτερο δὲ θάτανε ἔσκημο νὰ δικαζότανε μέσα στὴ Βουλὴ ὁ φονιῆς ἐκείνου πὺ

πὺ δέν εἶχε δὲ και τίποτις νὰ φοβηθῆ ἀφοῦ εἶτανε σακάτης κ' εἶχε και μιὰν ἀσκήμια στὸ μούτρο γιὰ γελοία.

Καταφχαριστημένος τώρα πιά ὁ Βασίλης· Ἀναπαύτηκε ἡ ψυχὴ του.

— Τώρα νὰ μὲ δῆς, ἔλεγε τοῦ μπάριμπα του, ὅλους θὰ τοῦς ξεπεράσω μέσα στὸ σκολεῖο.

Κάθε βράδυ μαζεύοντανε ὅλοι γύρω στὸ τζάκι. Ἡ γριὰ Κωνσταντίνα ἀκουμισμένη στὸν τοῖχο ἀποκοιμότανε σιγὰ σιγὰ, ὁ Βασίλης μὲ τὸ βιβλίο στὰ γόνατα διάβαζε και τὰ κορίτσια σιγομιλοῦσαν και πειραζόντανε ἀνάμεταξύ τωνε ἢ κάνανε ἀστεῖα τῆς μάννας των πὺ κοιμότανε γιὰ νὰ γελάσουνε. Ὁμορφες κ' οἱ δυὸ, μὰ ἡ μικρότερη ἢ Φώτω πὺ ὁμορφη. Δέν εἶχε κλείσει ἀκόμη τὰ δεκοχτὼ και φαινότανε μεγαλύτερη ἀπὸ τὴν Ἀγγέλω πὺ εἶταν κοσαρισμένη. Μαῦρά, παιχιδιάρικα, λιγωμένα μάτια, μαλλιά θησαυρός πρόσωπο σταρᾶτο, στήθος λαχταριστό, κυματιστό, γάμπὰ χυτὴ, μιὰν ὁμορφιά πὺ γεννοῦσε ἀμέσως ἀνατριχίλλες κι ἀνάβρασες τοῦ αἵματός. Γέλαστὴ, παιχιδιάρικα, τρελλοκρίτισο. Τὰ κορίτσια τῆς γειτονίας πὺ μαζεύοντανε στὸ σπίτι τῆς, τρελλαι-

γέννησε τὴν Κωλυσιεργία και τόσα ἄλλα κεινοβουλευτικὰ τερτίπια.

ΑΝ

και οἱ βουλευτικοὶ συνδυασμοὶ μιάζονε λίγο μὲ ληστικὲς συμμορίες, ἀφοῦ μαζεύονται δυὸ τρεῖς μὲ σκοπὸ νὰ ληστέψουν τὸν ψῆφο τοῦ ἐνός και τοῦ ἄλλου ἀνόητου, τὴ φορὰ αὐτὴ, μιὰ και οἱ συνδυασμοὶ καθιερωθῆκανε στὴν πολιτικὴ μας, θέλουμε τοῦς συνδυασμοὺς καθαροὺς, Θεοτοκικοὺς ἢ Ραλλικοὺς, κι ὄχι μιχτούς.

Οἱ μιχοὶ δέν ἔχουν κανένα σκοπὸ σήμερα πὺ τὰ πράματα ξεκαθάριστήκανε και ὁ λαὸς προσκαλέστηκε νὰ ποφασίσει μὲ τὴν ψῆφο του ἂν πρέπει νὰ μείνουν οἱ ἔξωματικοὶ στὴ Βουλὴ ἢ νὰ φύγουν. Πὼς θὰ μπορέσει νὰν τὸ δείξει αὐτὸ μὲ τοῦς μιχτούς συνδυασμοὺς; Ρωτᾶμε μοναχὰ, γιατί εἴμαστε τόσο στενοκέφαλοι στα πολιτικὰ πὺ τὰ τέτικα παρᾶξενε δέν τὰ πλυνιώθουμε.

ΤΟ ΑΘΑΝΑΤΟ ΝΕΡΟ

Στὸν Ἰωαννίδη Βοσπολίτη

Τοῦ βασιλικὴ ἡ κόρη ἢ πεντάμορφη ἔβαλε στοίχημα τρανό:

— Ὅποιος τῆς φέρε τὸ ἀθάνατο νερό, ἐκείνονε νὰ πάρει.

Κι ἔλα, ὅπου φύγει φύγει, τὰ βασιλόπουλα, πὺ τὴ ζητούσανε.

— Ἀθάνατο νερό, ἔλεγαν, οὔτε ὑπάρχει, οὔτε ὑπαρξε ποτέ. Τὸ κάνει πιταφτοῦ γιατί θε νὰ παντρεφτεῖ!

Μὰ ἕνα βασιλόπουλο μικρὸ τὸ ἔκουσε κι εἶπε:

— Πρᾶμα πὺ περνᾶ ἀπὸ τὸ νοῦ τοῦ ἀνθρώπου δὲ μπορεῖ νὰ μὴν ὑπάρχει. Ἐγὼ, βασιλόπουλα, θὰ σοῦ φέρω τὸ ἀθάνατο νερό!

*

Ἐ γέρο πλάτανος, μὲ τὴ βαθεῖα κουφάλα πὺ πρωτοακούμπησε τὸ βασιλόπουλο, ζητώντας τὸ ἀθάνατο νερό, εἶτανε στοιχειωμένος. Τὸ στοιχεῖό του εἶτανε μιὰ γριὰ χελώνε φωλιασμένη στὴν κουφάλα του.

νόντανε μαζί της. Γιὰ τὸ χορὸ ξεψυχούσε. Ὁ Βασίλης πὺ ἔξερε λίγη φυταρμόνικα βρήκε τὸν μπελᾶ του μαζί της. Ὁ Βασίλης ἔπαιζε και κείνες χορεύανε. Χωρατεύανε μαζί του και τὸν πειράζανε, μὰ ἰδέκ κακὴ κημιά. Μιὰ μέρα ἢ Φώτω μὲ τὰ γλυκόλογά της τὸν κατόρρε νὰ μπῆ κι αὐτὸς στὸ χορὸ. Ὁ Βασίλης ἔφερε κάμποσους γύρους κουτσαίνοντας κ' ἔπειτα ξαναμμένος, λαχανιασμένος τραβήχτηκε σὲ μιὰ γωνιὰ νὰ ξαπλώσασῃ. Ἡ Φώτω ἔτρεξε κοντὰ του τὸν ἀγκάλιασε και μόνο πὺ δέν τὸν φίλησε.

— Τὸν καημένο τὸ Βασίλη, τί καλὸς πὺ εἶναι.

Ὁ Βασίλης ἔνοιωσε τὴν ἔχνα τῆς ἀναπνοῆς της στὸ μάγουλό του σὺν κάρβουνο ἀναμμένο κι' ἀνατρίχιασε· τὰ μάτια του θολώσανε και μιὰ κρυάδα τὸν ἔκοψε σὰ νὰ πέρασε κανὰ φεῖδι ἀπὸ τὴ ραχοκοκκαλιά του. Πᾶρα πέρα ἢ Ἀγγέλω μάλλωνε τὴν ἀδερφή της γιὰ τὸ πολὺ θάρρος πὺ τοῦδειχνε.

— Μὰ πὼς θὰ γελάσουμε κιόλας, καημένη; ἔλεγε ἢ Φώτω.

— Κοίταξε καλά· ἀπὸ τὸν τρόπο πὺ σὲ κοιτάζει κάμποσο τώρα καιρὸ μού φαίνεται σὰ ρωτο-

Σάν εἶδε ἡ χελώνα τὸ βασιλόπουλο συλλογισμένο τοῦ εἶπε:

— Γύρνα, παλληκάρη μου, στὸ παλατάκι σου καὶ στὸ βασίλειό σου. Φάγε, πιέ, κοιμήσου καὶ παρὰ τὴν παράξενη βασιλοπούλα πού δὲν ξέρει τί τῆς γίνεται. Ὁ δρόμος πού τραβᾷ ἔχει θεριά, νεράιδες καὶ κακὰ ἐξωτικά. Τοῦ κάκου θὰ παλέψεις καὶ θὰ πλανηθεῖς. Ἀθάνατο δὲν εἶναι τίποτα.

Μὰ τὸ μικρὸ τὸ βασιλόπουλο τράβηξ' ἐμπρός. Τί τάχατε περιμένε νὰ μάθει ἀπὸ μιὰ χελώνα;

*

Πῆγε πῆγε, ὅταν ἄξαφνα εἶδ' ἐμπροστὰ του δύο θεριά· δύο φίδια νὰ τοῦ φράζονε τὸ δρόμο.

Ὅρθια τυλιγμένα τὸνα ἀπάνω στ' ἄλλο, δαγκωνότανε, σφιγκόντανε, χτυποῦσανε μὲ τίς ὀριές τους σάν νὰ θέλανε νὰ φαγωθοῦνε.

Τὸ μικρὸ τὸ βασιλόπουλο δὲ δειλίασε. Πλησίασε καὶ μιὰ τὸ ἓνα ἀπὸ ἐδῶ, μιὰ τὸ ἄλλο ἀπὸ ἐκεῖ, τὰ χώρισε.

Ἄφτα τὰ φίδια εἶτανε τὰ στοιχεῖα τοῦ δρόμου του. Μαλόνανε γιὰ ἓνα δαχτυλίδι δίπετρο πού βρήκανε, ποῖο νὰ τὸ πάρει. Ὡς καθὼς χωρίσανε, γιὰ τὸ καλὸ πού εἶδανε ἀπὸ τὸ βασιλόπουλο τοῦ δώκανε τὸ δαχτυλίδι καὶ τοῦ εἶπανε:

Τὸ ἓνα:

— Μὲ τὴ δύναμή του, τὸ νερὸ πού θ' ἀπαντήσεις νὰ εἶναι τὸ ἀθάνατο νερὸ.

Τὸ ἄλλο:

— Μὴ ξεχάσεις σάν τὸ βρεῖς ἐκεῖνη πού τῆς τῶταξες.

*

Ἀμέσως ἀνοιξε ὁ δρόμος. Μιὰ ὠραία πεδιάδα καταπράσινη καὶ ἀνοστώλιση παρουσιάστηκε στὴν ἄκρη του.

Τὸ βασιλόπουλο δὲν ἔχασε καιρὸ καὶ ἔτρεξε μεμιάς πρὸς τὸ καθάριο τὸ ποτάμι πού τὴν πότιζε. Εὐθύς καὶ μιὰ νεράιδα ἀσπρὴ σάν τὸ χιόνι καὶ ξανθιά σάν τὸ χρυσάφι βγήκε ἀπὸ τὸ νερὸ καὶ τὸν ἀγκάλιασε.

— Ἐγὼ ἔχω τὸ ἀθάνατο νερὸ, τοῦ εἶπε, πού ζητᾷς. Εἶναι ἐδῶ μπροστὰ σου· τὸ ποτάμι ὅπου κατοικῶ.

Τὸ βασιλόπουλο ἀπὸ τὴ θάμαξή του καὶ ἀπὸ τὴ λαχτάρα του ζαλίστηκε. Τί νὰ πρωτοθαμάξει; Τὰ τριαντάφυλλα πού σκύβαν καὶ λουζόντανε μὲς τὸ πο-

χτυπημένους.

Ἡ ἀλήθεια εἶναι πῶς κεῖνο τὸ βράδυ τρόμαξε νὰ ξενοχτίση. Νύχτα βαθιὰ ἡ Ἀγγέλω ἔκουσε κλάμματα στὴ διπλανὴ κάμαρα· ξύπνησε καὶ τὴν ἀδερφή της καὶ τῆς εἶπε σιγὰ:

— Ἄκουσε μοῦ φαίνεται πῶς ὁ Βασίλης κλαίει· τί νύχτη τάχατες;

Ἀφουγκραστήκανε καὶ οἱ δύο· ὁ Βασίλης ἐκλαιγε καὶ ὅσο προσπασοῦσε νὰ πνίξη τὰ δάκρυα τόσο κεῖνα ξεχειλίζανε. Νὰ σπᾶση τὸ στήθος του. Τοῦρχόντανε νὰ σκουῖξη, νὰ σκίση τὴν πέτρα μὲ τίς φωνές του γιὰ νὰ ξανασάνη, νὰ ξαλαφρώσῃ ἀπὸ τὸ βάρος πού τονέ πλάκωνε. Γιατί; Ποιὸς εἶταν ὁ πόνος του; Κι αὐτὸς δὲν ἤξερε τί ἤθελε. Μέσα του μόνο ἐνοιωθε κατὶ νὰ βράζῃ, κατὶ νὰ τονέ σφάζῃ, ἓνα χτύπο στὴν καρδιά, μιὰν ἀπελπισιὰ μαύρη· τὸ στόμα του τὸν νοιωθε πικρὸ.

Σηκώθηκε ἀπὸ τὰ ρούχα πρὶ νὰ φωτίσῃ. Τὰ μάτια του κόκκινα, πρησμένα ἀπὸ τὴν ἀγρύπνια καὶ ἀπὸ τὸ κλάμα. Ἡ Ἀγγέλω περίεργη τονέ ρώτησε.

τάμι; Τὸ νερὸ τὸ κρυσταλλένιο πού κηθρίφτιζε τὸν ἥλιο; Γιὰ τὰ μάβρα μάτια τῆς νεράιδας πού τότε μαγέβανε.

Ἐνῶ στὴν ὄψη τοῦ νεροῦ ἐπαίζανε τῶ ροδακίνω καὶ τῶ μήλω οἱ σκιές βαθεῖα στ' ἀπάτωτο νερὸ ἔχθηκανε οἱ δύο γυμνές ἀσπράδες τῆς νεράιδας καὶ τοῦ βασιλόπουλου...

*

Σὲ κάμποσο καιρὸ τὸ βασιλόπουλο θυμήθηκε τὸ στοίχημά του καὶ εἶπε τῆς νεράιδας:

— Ἐδῶκα τὸ λόγο μου νὰ φέρω ἀπὸ τὸ νερὸ πού πίνουμε σὲ κάποιον. Πάγω καὶ ξανάρχομαι.

Μὰ ἡ νεράιδα πού ἐδιάβαζε μὲς τὴν ψυχὴ του, τοῦ εἶπε κακιωμένη.

— Σέρω πού θὰ πᾶς; μὰ τὸ νερὸ δὲ φεύγει ἀπὸ ἐδῶ.

— Κακιά νεράιδα! τῆς ἀπάντησε τὸ βασιλόπουλο. Μήτε τὰ χάρδια σου καὶ τὰ φιλιὰ σου, μήτε τὰ παλάτια σου τὰ μαρμαρένια καὶ τὰ κοραλλένια τὰ κρεβάτια σου μποροῦν νὰ μὲ πλανέσουνε νὰ παραβῶ τὸ λόγο μου.

— Ἀνθρωπε! εἶπε λυπημένη ἡ νεράιδα, τὸ νερὸ εἶναι γιὰ σένα μόνο. Μόνο ἐσύ πού ἔφτασες νὰ ἔρτεις ὡς ἐδῶ μπορεῖς νὰ τ' ἀπολάψεις. Μήτε δίνεται, μήτε χαρίζεται.

— Θὰ τῶβρω τὸ λοιπὸν ἄλλου τὸ ἀθάνατο νερὸ πού θέλω!

Τῆς ἀπάντησε τὸ βασιλόπουλο καὶ τὴν παράτησε νὰ κλαίει μὲς τὸν ποταμὸ.

*

Τότες παρουσιάστηκε ἓνα βουνὸ ἔμπροστά του· ἓνα ἄγριο καὶ ψηλὸ βουνό. Ἀκούστηκε βοὴ καὶ μουγκριτὸ κακὸ μεγάλο.

Τὰ λιοντάρια καὶ οἱ τίγρεις πολεμοῦσανε τοὺς δράκους τοῦ βουνοῦ καὶ οἱ δράκοι τὰ νικούσανε.

Τὸ βασιλόπουλο γενναῖο πῆρε ἐντοῖμα μέρος τοῦ ἀδύνατου καὶ ρίχνοντας μὲ τέχνη καὶ μὲ δύναμη τὸ τόξο του ἐσκότωσε τοὺς δράκους ἓνα ἓνα.

Μιὰ ὠραία νύφη σάν τὸ ἥλιο φωτερὴ τοῦ φώναξε ἀπὸ τὸ βουνό:

— Ἐσ' εἶς, ὁ ἥρωάς μου! Ἐλα νὰ σοῦ δώκω τὸ ἀθάνατο νερὸ.

Καὶ παίρνοντάς τον στὰ φτερά της τὸν ἀναίλαβασε στὴν πιὸ ψηλὴ καὶ λαμπερὴ κορυφή.

— Τί ἐπαθες, Βασίλη, τὴ νύχτα καὶ ἐκλαιγες, μὴν ἐβλεπες κανὰ κακὸ ὄνειρο;

Εἰππάστηκε κείνος.

— Μπα μ' ἀκούγατε λοιπόν; αἰ· θυμήθηκα τὸν μακαρίτη τὸν πατέρα μου.

Στάθηκε λίγο καὶ ἔπειτα κουνώντας θλιβερὰ τὸ κεφάλι.

— Ἐπειτα τί νὰ συλλογιστῶ καὶ νὰ μὴν κλάψω;

Καὶ γελώντας πικρὰ πρόσθεσε:

— Ἡ τύχη βλέπεις ὅλα τὰ καλὰ μοῦ τῶδωκε· ἀρράνια, ἀρρώστιες, ἀσκημιὰ· τὴν τελευταία λέξη τὴν πρόφερε μὲ ἰδιαιτέρου τρόπο κοιταζόντας κατὰ μάτια τὴ Φῶτω.

Στὸ σκολεῖο ἔκανε νὰ πατήσῃ δύο μέρες. Κι αὐτὸ γινότανε ταχτικά. Μέρα παρὰ μέρα θῆβρισκε πρόφαση γιὰ νὰ μείνῃ στὸ σπίτι μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ εἶναι κοντὰ στὰ κορίτσια. Πού τώρα πιά ὄρεξη γιὰ διάβασμα. Καθόντανε καὶ τώρα σάν πρῶτα κάθε βράδυ κοντὰ στὸ τζάκι μὲ τὸ βιβλίο στὰ χέρια, μὰ ὁ νοῦς του δὲν εἶτανε στὸ βιβλίο, ταξίδευε, καὶ τὰ

Ἐκεῖ, μέσα σ' ἓνα δλόφωτο στεφάνι ἔπὸ ἀχτί-νες, τονέ κέρασε μὲ τὸ χρυσὸ ποτήρι τὸ ἀθάνατο νερὸ πού μέθουσε τὸ βασιλόπουλο. Κοίταξε κάτω μὲς μὰτια καὶ ὅλα τοῦ φάνηκαν μικρὰ καὶ ταπεινὰ καὶ σκεπασμένα ἀπὸ μάβρη καταχνιά. Τριγύρω του, παλάτια, κόσμοι ἀπὸ φῶς. Ἡ νύφη μέρα νύχτα τοῦ ἔφελνε τὴ δόξα του.

*

Τὸ βασιλόπουλο γιὰ κάμποσο καιρὸ ξέχασε καὶ τὴ βασιλοπούλα καὶ τὸ στοίχημά της· ἕκι ἄλλο δὲ συλλογιζότανε παρὰ τὴν ἐφτυχία του

Μιὰ μέρα ὅμως εἶπε:

— Πόσο πιὸ ἐφτυχισμένος θὰ εἴμουν καὶ νὰ πῆγαίνα καὶ στὴ βασιλοπούλα τὸ ἀθάνατο νερὸ πού μοῦ δώκες νὰ πιῶ!

Ἡ νύφη ζηλιάρη τοῦ ἀπάντησε:

— Ἀχάριστε! Δὲ φτάνει ποὶ ἀπόχτησες ἐσύ τῆς δόξας τὴν ἀθανασία;

— Ὅταν δὲν μπορῶ νὰ τῆνε δώκω ἄλλου, τί νὰ τὴν κάμω! εἶπε μὲ καημὸ τὸ βασιλόπουλο.

— Τὸ ἀθάνατο νερὸ δὲ δίνεται, εἶπε ἡ νύφη θυμωμένη. Ὅποιος θέλει, πρέπει ν' κναιβεῖ ἐδῶ γιὰ νὰ τὸ πιεῖ.

— Θὰ τῶβρω τὸ λοιπὸν ἄλλου ἐκεῖνο πού ζητῶ, εἶπε τὸ βασιλόπουλο καὶ τὴν παράτησε νὰ κλαίει στὸ βουνό.

*

Ἀμέσως χεθῆκε καὶ τὸ βουνὸ καὶ ἡ νύφη καὶ τὸ φῶς.

Μιὰ ἄβυσσο ἀνοίχτηκε μπροστὰ του καὶ σαράντα μάγισσες σ' ἓνα γκρεμὸ καὶ τρισάθε λαγκάδι, πήγαινε ἔλα, κάτσε σήκω, σβύσε ἀναψε, φωτιές, καζάνια, κατσαρόλες καὶ κατσαρολάκια, μαγειρέβανε, σερβίρανε, σάν νὰ εἶτανε γάμος μεγάλος.

Μέσ' ἀπὸ μιὰ πέτρα στάλα στάλα ἔσταζε ἓνα νερὸ καὶ τὸ νερὸ ἀπὸ οἱ μάγισσες μαλόνανε πιά νὰ τὸ πρωτοπάρει νὰ τὸ ἔκλει· στὸ μαγειρέμα της.

Βάζοντας στὸ δαχτυλίδι ἔαση, πού τοῦ δώκανε τὰ φίδια, εἶπε μέσα του τὸ βασιλόπουλο.

— Κι ἀπὸ ἀθάνατο νερὸ θὰ εἶναι...

Καὶ κατέθηκε μὲ κόπο καὶ μὲ θέληση τὴν ἄβυσσο.

*

— Τί κάνετε ἀπ' αὐτοῦ, καλὲς ἀρχόντισες, ἀρώτησε.

— Δὲ βλέπετε; τοῦ ἀπάντησε ἡ γεροντότερη

μάτια του τίς πιὸ πολλές φορές μένανε καρφωμένα πάνω στὴ Φῶτω.

— Σίγουρα ἔρωτα ἔχει μαζί μου, εἶπε τῆς ἀδερφῆς της.

Μιὰ μέρα γιὰ νὰ γελάσῃ τοῦ εἶπε:

— Σέρεις, Βασιλάκη, πῶς ἀμόρφητες;

Κεῖνος κοκκίνησε σὰ ντροπιασμένος καὶ δὲν εἶπε τίποτις.

Ἀπὸ τότες ἄρχισε νὰ προσέχη τὸν ἑαυτὸ του· χτενιζότανε δύο καὶ τρεῖς φορές τὴν ἡμέρα βρέχοντας τὰ μαλλιά του μὲ μπόλικο μυγδαλόλαδο, ἀγόρασε μὲ μιὰ δεκάρα καὶ ἓνα στρουγγυλὸ καθρεφτάκι τῆς τσέπης καὶ ὅπου στεκότανε καὶ βρισκότανε πῶς βγαζέ καὶ κοιταζότανε. Ὅσο γιὰ τὴν φουσαρμένικα δὲν τὴν ἄφινε ἀπὸ τὰ χέρια του· μὰ δὲν ἤξερε νὰ τὴν παίξῃ καλὰ καὶ ὅλη ἡ γειτονιά παραπονοῖεταν πῶς ἔχασε τὸν ὕπνο της. Μόνο ἡ Φῶτω ἔκανε πῶς φχαριστιότανε γιὰ τὴν καταλάβανε πῶς ὅλα γιὰ δαύτηνε γίνονταν. Στὸ σκολεῖο ἀργὰ καὶ κάπου φαίνοντανε ἔφτανε τώρα νάντικρύσουνε ἀπὸ μακριὰ τὴ λαδωμένη χωρίστρα του οἱ συμμαθητῆδες του γιὰ νὰρχίσουνε τὰ γέλια, ἐνῶ ἐκεῖνος τοὺς φοβέριζε μὲ τὴ

τους. Μαγειρεύουμε τὰ πιδὲ μεγάλα ἔργα ποὺ ἀποθανατίζουν τὸν ἄνθρωπο.

— Μπορῶ κι ἐγὼ νὰ πάρω ἀπὸ τὸ νερὸ ἀφτό;

— Ἀφοῦ κατόρθωσες νὰ φτάσεις ὡς ἐδῶ μαὶ θαίνοντας τὴν τέχνη μας, θὰ πάρεις.

Τὸ μικρὸ τὸ βασιλόπουλο ἐπίταξε ἀπὸ τὴν χαρὰ του.

— Τέλος πάντων, εἶπε, βόηχα τὸ ἀθάνατο νερὸ ποὺ παίρνεται καὶ δίνεται!

Κι ἀμίσως ἔπιασε δουλιὰ. Δουλιὰ, δουλιὰ, πολεμοῦσε ἀκατάπαρτα. Σὲ λίγα χρόνια ἔμαθε τὴν τέχνη.

— Ἄς τὸν βάλουμε νὰ μαγειρέψει, εἶπανε οἱ μάγισσες.

— Τί νὰ τοῦ βάλουμε;

— Μιὰ Ὁραϊὰ Τέχνη.

— Δύσκολο φαγί.

— Μιὰ Ἀρετὴ λοιπόν.

— Τὴ Σταθερότη νὰ τοῦ βάλουμε ποὺ τοῦ ἀξίζει.

Καὶ καθίσανε στὸ γύρο ὅλες γιὰ νὰ δοῦνε τὸ μαγεῖρεμα τοῦ βασιλόπουλου.

*

Σὲ μιὰ στιγμή εἶτανε καμωμένο.

— Εὐγε! εἶπανε οἱ μάγισσες. Πήγαινε τώρα σταῆζε του νερὸ νὰ γείνει ἀθάνατο καὶ τάξει το σ' ὅποιον θέλεις!

— Στὴ βασιλοπούλα μου! ἐφώνησε τὸ βασιλόπουλο ὄλο χαρὰ.

— Χαχά! χαχά! γελάσανε οἱ μάγισσες. Εἶναι ἀργά. Ἐκείνη εἶναι τώρα χρόνια ποὺ παντρεύτηκε.

Τὸ βασιλόπουλο ἀποσβολώθηκε. Ἀπογοητεμένο πέταξε καὶ τὸ φαγί τῷ μάγισσω καὶ τῷ φιδιῷ τὸ δαχτυλίδι καί... ξυπνώντας μ' ἀνοιχτὸ τὸ στόμα φώναξε:

— ΔΙΨΩ!...

Εἰκοσιῆξη τοῦ Ὀκτώβρη 1905.

ΖΑΧΑΡΙΑΣ ΦΥΤΙΑΗΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΛΙΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ ΝΕΥΡΟΛΟΓΟΣ

ΥΦΗΓΗΤΗΣ ΕΝ Τῷ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙῳ

Ὁδὸς Ἀκαδημίας ἀριθ. 82.

μαγκούρα του ἔδεν σωμαίνανε. Στὰ μαθήματ' κατάντησε πιά ὁ τελευταῖος. Ὁ μπάρμπας του κάθε φορὰ ποὺ περνοῦσε ἀπὸ τὸ σχολεῖο, ἐφουγε μὲ τὴν καρδιά καημένη.

Περάσανε μῆνες.

Οἱ ἐξετάσεις ζυγώνανε κι ὁ Βασίλης ἐλπίδα πιά γιὰ προβιθασμὸ καμμιά δὲν εἶχε. Μιὰ σκέψη τὴν ἔβαζε νὰ σκεφτοῦ. Μιὰ σκέψη ποὺ σὰν τριβέλι τοῦ τριβέλιζε τὸ νοῦ νυχτομερίς. Λογάριαζε νὰ κουβεντιάσει τὴν Φώτω, νὰ τὴν ξεμοναχιάσει ποθενὰ νὰ τῆς εἰπῆ τὰ ὅσα εἶχε στὴν καρδιά του νὰ πλῶση μπροστά της τὸν πόνο του πένταρο, νὰ τῆς ξανοίξῃ τοὺς καημούς του βρῦσες γιὰ δαύτηνα. Μὰ τοῦλειπε ἡ δύναμη γιὰ μιὰ τέτοια ἐξομολόγησι καὶ κάθε φορὰ ποὺ τάποφάσιζε σὰν ξεκινούσε τὰ γυνάτα του κοβοῦτανε κι ἄρχιζε νὰ τρέμῃ ὀλοστηνός. Ἀποφάσισε νὰ τῆς γράψῃ. Ὅ,τι εἶχε νὰ τῆς εἰπῆ μὲ τὴν γλώσσα θὰ τῷ γράφει σὲ μιὰν ὀμορφὴ κόλλα χαρτί, θὰ τῷ κλείνει σ' ἑνα φάκελλο, θὰ παραμύθει μιὰ ὥρα ποὺ νὰ εἶναι μονάχη της, θὰ τῆς παρουσιάσῃ τότε τὸ γράμμα καὶ θὰ τῆς εἰπῇ:

«Φώτω, διάβασέ το αὐτὸ τὸ γράμμα· εἶναι γιὰ

ΣΚΛΑΒΑ

— *Τί νὰ τὰ κάνω τὰ φλωριά
Τὸ βίος καὶ τὰ παλάτια,
Σὰ δὲ φιλιῶ τὰ χεῖλη σου
Καὶ τὰ γλυκά σου μάτια;*

— *Ἐοῦ'σαι ἀφέντης, βασιλιάς,
Κεῖναι σκλάβοι, δούλα,
Σπαθὶ στὸ χέρι σου βασιῶς
Γιὰ μιὰ φτωχὴ καρδοῦλα.*

*Κάλλιο παρὰ γιὰ νὰ μὲ ὄθῃς
Μέσα στὴν ἀγκαλιὰ σου,
Ξερίζωσέ μου τὴν καρδιά
Καὶ οἶχ' τη στὰ σκυλιὰ σου.*

ΒΑΡΑΕΝΤΗΣ

ΚΟΡΦΙΑΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

ΤΟ «ΑΓΙΟΣ Ο ΘΕΟΣ» (1)

Α'.

Καλό'νε τ' «Ἄγιος ὁ Θεός» καλό'νε κι' ἄς τὸ πῶμε.
Καλό'νε, κι' ἄς τὸ ψάλλουμε κι' ἄς τὸ διαμαρτυ-
ροῦμε. (2)

Κι' ὅπου τὸ λέει σώνεται, κι' ὅπου τ' ἀκούει ἀγιάζει,
Κι' ὅπου τὸ καλοφροσαστῆ παραδείσο θελά'θρει,
Ποῦ καὶ οἱ ἀγγέλοι λειτουργοῦν κι' οἱ ἀποστόλοι ψάλ-
λου,

Στοῦ παραδείσου τς' ἐκκλησιῶς καὶ στάγια μονα-
στήρια

Ψάλλοντας τ' «Ἄγιος ὁ Θεός» καὶ τὴν «τιμιωτέρα».

Β'.

Καὶ τοῦ Δεσπότη μας Χριστοῦ τὰ πάθη θὲ νὰ πῶμε.
Ἄφτος στὴ γῆς κατέβηκε, σὰν ἄνθρωπος ἐφάνη.

1) Τὴ μεγάλη σαρκωστὴ οἱ γυναῖκες στὰ χωριά τῆς Κέρκυρας, ἀπὸ εὐλάβεια, δὲν τραγουδοῦν, μόνο ψάλλουν λυπητερὰ τοῦτο τὸ ποίημα ποὺ ἐργαστήθηκε ἄλλο κάπου κάπου νὰ τὸ διορθώσουμε καὶ νὰ τὸ ταχτοποιήσουμε. Τὸ παρουσιάζουμε σὰν ἰσόπασμα, κανενὸ μεγάλο τραγουδιῶ, ποὺ ἐπῆγε χαμένο.
2) Παραλλαγή: «καλοναρχοῦμε».

Καὶ διὰ λόγου μας [λοιπόν] ἔπεσε νὰ πεθάνει.
Κάτου στὰ Γεροσόλυμα, στ' ἁγίου Κυρίου τὸν τάφο,
Ἐκεῖ δέντρο δὲν ἦτανε καὶ δέντρο ἐφανερῶθη.
Τὸ δέντρον ἦτανε ὁ Χριστός, κ' οἱ κλώνοι οἱ Ἀπο-
στόλοι,
Τὰ φύλλα ἦταν οἱ μάρτυρες, κ' οἱ ρίζες οἱ προφῆτες,
[Ποῦ τὸ Βαγγέλιο πρόλεξαν καὶ] τοῦ Χριστοῦ τὰ
[πάθη]. (3)

Σὰν κλέφτη τὸν ἐπιάσανε καὶ σὰ ληστὴ τὸν παίρνουν
Καὶ σὰν ἀρνὶ στὸ μακελλεῖο ἔτσι τὸν μαρτυροῦν.
Τετράδι τὸν ἐπιάσανε, Πέφτη τόνε διατάζουν,
Παρασκευὴ τ' ἀπόγιωμα πᾶνε νὰ τὸν σταυρώσουν.
Τοῦ Φαραῶ ἐστεῖλανε περόνια νὰ τοὺς κάμει,
Ἐκείνοι τοῦπαν τέσσερα κ' ἐκεῖνος κάνει πέντε.
«Σὺ Φαραῶ ποῦ τῆκαμες ἐσὺ νὰ μᾶς διδάξεις».

— «Τώρα ποῦ μοῦ τὸρίσατε, ἐγὼ θὰ σᾶς διδάξω:
Τὰ δύο βάλτε στὰ πόδια του, τὰ δύο στὰ δύο του
[χέρια,

Καὶ τῆλλο τὸ φαρμακερὸ βάλτε το στὸ πλευρὸ του,
Νὰ δρᾶμει αἷμα καὶ νερὸ, νὰ πικραθεῖ ἡ καρδιά του».

Σὰν τὸμαθε ἡ Δέσποινα ἔπεσε δειλιασμένη.
— «Τρεχάτε τρεῖς γειτόνισσες, οἱ πλέον ἀγαπημένες.
Νὰ τὴνε ξεδειλιάσετε τὴ Δέσποινα τοῦ κόσμου».

Ἐτρεῖξαν τρεῖς γειτόνισσες, τρεῖς ἄγιες γυναῖκες,
Τ' ἁγίου Λαζάρου ἡ ἀδερφή, τ' ἁγίου Ἰακώβου ἡ
[μάννα,

Ἐτρεξε κ' ἡ Μαγδαλινὴ, ποῦ ἦταν προαγιασμένη-
Ἐρχεται ἡ μιὰ μὲ τὸ νερὸ, κ' ἡ ἄλλη μὲ τὸ μύσκο.
Ἡ τρίτη μὲ ροδόσταμο γιὰ νὰ τὴ συνεφέσουν.

Ἐπιάσαν τὸ στρατὶ στρατὶ, στρατὶ τὸ μονοπάτι,
Καὶ τὸ στρατὶ τὲς ἔφερε μὲς τοῦ ληστῆ τὴς πόρτες.
Βρίσκουν τὴς πόρτες κλειδωτές, καὶ τὰ κλειδιὰ παρ-
[μένα,

Καὶ τὰ παραθυράκια τῆς σφιχτὰ μανταλωμένα.
Ἡ Παναγία γονάτισε καὶ τὸ σταυρὸ τῆς κάμει,
Κ' ἡ πόρτα ἀπὸ τὸ φόβο τῆς ἄνοιξε μοναχὴ τῆς.
Τηράει δεξιά, τηράει ἄριστε, κανέναν δὲ βλέπει,
Γυρίζει καὶ ματατηρᾷ βλέπει τὸ Ἄϊ-Γιάννη.

— Μίγ' Ἄϊ-Γιάννη Πρόδρομε, καὶ μαθητὴ τοῦ Γιοῦ
[μου, (4)

Μὴν εἶδες τὸν ὑγιόκα μου κ' ἐσὲ τὸ Δασκαλό σου;»
— «Θιαμάζομαι σε, Δέσποινα, τὰ λόγια ποῦ δη-
[γᾶσαι.

3) Παραλλαγή: «Ποῦ προφητεῖαν Βαγγέλιο γιὰ τοῦ Χριστοῦ τὰ πάθη».

4) Παραλ. «καὶ βαπτιστὴ τοῦ Γιοῦ μου».

σέναν» κι αὐτὸς θὰ πῆγαινε νὰ κρυφθῆ ἀπὸ τὴ ντροπή του.

Μὰ πόσο δὲ βασανίστηκε ὅσο νὰ καταφέρῃ τὸ γράμμα. Ἐγράφε κ' ἔσκιζε. Κανένα σκέδιο δὲν ἔλεγε αὐτὸ ποῦ ἐνοιωθε στὴν καρδιά. Ἄλλα ἤθελε νὰ πῆ κι ἄλλα ἔλεγε· ἀμα τῆβλεπε γραμμίνα θύμωνε μὲ τὸν ἑαυτὸ του καὶ χτύπαγε τὸ κεφάλι του γιὰτὶ νὰ μὴ μάθῃ καλλίτερα γράμματα. Ἄ λαχτάρησε γιὰ σπουδὴ εἶτανε στὴν περίστασι αὐτὴ ποὺ ἤθελε νὰ δείξῃ τὴν καρδιά του καὶ δὲν μπορούσε νὰ τὸ καταφέρῃ.

Ἐπεσε νὰ κοιμηθῆ ἀπελπισμένος, μὰ καὶ στὸ στρώμα, μὲ τὰ μάτια μισόκλειστα τὸ γράμμα σκεδιάζε. Κάποτε σὰ νὰ τοῦ ἄρσει. Τινάζεται τότε ἀπάνω κι ὅπως εἶτανε μισόγδυτος κάθεται στὸ τραπέζι. Ἐνα λυγναράκι τοῦ φέγγει πάνω ἀπ' τὸ κεφάλι του. Γράφει, γράφει· ἡ πέννα του αὐτὴ τὴ φορὰ τρέχει.

Ἡ κυρὰ Κωσταντίνα δὲν εἶχε ἀκόμη ἀποκοιμηθῆ. Βλέποντας φῶς στὴν ἄλλη κάμαρα ὑποψιάστηκε καὶ σηκώθηκε νὰ δῆ τί τρέχει. Πατώντας στὰ νύχια ζύγωσε στὴν πόρτα κ' ἔβαλε τὸ μᾶτι

στὴν κλειδαρότρυπα. Εἶδε τὸ Βασίλη νὰ γράφῃ. Ἀπόρησε. Στάθηκε νὰ δῆ τί θάπογινη. Ὁ Βασίλης ἔμεινε ὡρα πολὺ σκυμμένος στὸ τραπέζι. Ἐπειτα πῆρε τὸ γράμμα στὰ χεῖρα του, τὸ διάβασε λέξη μὲ λέξη, τὸ ξαναδιάβασε μιὰ δὺο πέντε ἑκατὸ φορές, τὸ δίπλωσε προσεχτικὰ κ' ἔπειτα τόχωσε στὰ φύλλα ἑνὸς βιβλίου ποῦ νὰ μὴ φαίνεται.

— Γράμμα ἔγραψε γιὰ ποιόνε τάχατες; εἶπε μὲ τὸ νοῦ τῆς.

Ὁ Βασίλης φχαριστημένος ἔβησε τὸ φῶς καὶ χῶθηκε πάλι στὰ ρούχα. Ἡ γριὰ Κωσταντίνα μπῆκε σ' ἔνοια. Τὸ πρωὶ δὲ φανέρωσε τίποτις σὲ κανένα. Μὰ σὰν ἔφυγε ὁ Βασίλης γιὰ τὸ σχολεῖο μπῆκε στὴν κάμαρά του, ἔψαξε, βρῆκε τὸ βιβλίο καὶ πῆρε ἀπὸ μέσα τὸ γράμμα. Ἐβαλε τότε τὰ γυαλιὰ τῆς κι ἄρχισε νὰ διαβάξῃ. Τὸ γράμμα εἶτανε γιὰ τὴ Φώτω, τὴν κόρη τῆς. Στὸ ζήτημα αὐτὸ ἡ γριὰ Κωσταντίνα δὲ χωράτεθε. Σκύλλιασε.

— Ἀκούς ἐκεῖ—ἔλεγε—σακάτης ἄνθρωπος καὶ νὰ μὴ ντρέπεται· ἄς κοπιᾶσῃ τὸ μεσημέρι καὶ σοῦ τὸνε σιγυρίζω κατὰ πῶς τοῦ ταιριάξει.

Τὸ μεσημέρι γύρισε ὁ Βασίλης χαρούμενος λα-

Ποῖός ἔχει στόμα νὰ σοῦ εἰπῆ, καρδιά νὰ σοῦ μι-
[λήσει;

[Ποῖόνε βαστάει ἡ καρδοῦλα του νὰ σοῦ τὸ μολο-
[ήσει; |

: Θωρεῖς ἐκεῖνο τὸ βουνό, τὸ μαυρο-ἀραχιασμένο,
Ὅπου ἔχει ἀντάρα στὴν κορφή καὶ κατακνιά στὸν
[πάτο;

Ἐκεῖ ἔνε μάννα ὁ Γιόκας σου, καὶ μένα ὁ Δάσκα.
[λός μου.

Βαστάει καρφιά στὰ πόδια του, καρφιά στὰ δύο του
[χέρια,

Βαστάει καὶ στὴν κεφαλὴ ἀγκαθινὸ στεφάνι,
Βαστάει καὶ στὴ ζώση του ἀγκαθινὸ ζωνάρι.»

— «Χριστέ καὶ πῶς τάπόμεινες τάγκαθινὸ στεφάνι;»

— «Τάπόμεινα τὸ βάσταξα γιὰ τὴ Χριστιανοσύνη.»

— «Χριστέ καὶ πῶς τάπόμεινες τάγκαθινὸ ζωνάρι;»

— «Τάπόμεινα τὸ βάσταξα γιὰ τὴ Χριστιανοσύνη.»

— «Χριστέ καὶ πῶς τάπόμεινες τὰ φλίθερα μαρ-
[τοῦρια;»

— «Τάπόμεινα τὰ βάσταξα γιὰ τὴ Χριστιανοσύνη(5)

— «Γιὰ νὰ γεννιῶνται Χριστιανοὶ καὶ νὰ πιστεύου
[μένα.»

Ἡ Δέσποινα σὰν τᾶκουσε ἔπεσε δειλιασμένη.

Καὶ ποῦ γκρεμὸς νὰ γκρεμιστεῖ, καὶ ποῦ βουνὸ νὰ
[πέσει,

Καὶ ποῦ μαχαίρι δίκοπο νὰ σφάζει τὴν καρδιά της

Καὶ ποῦ ποτάμι σύθλο στὴ δίπλα του νὰ πέσει;

Κ' ἐκεῖ ἀποκρίθηκε ὁ Χριστός, ποῦτουνε σταυρω-
[μένος :

«Μάννα, καὶ ἂ δείξεις τὸν γκρεμὸ, γκρεμίζονται οἱ
[μανάδες,

«Μάννα, καὶ ἂ δείξεις τὸ σφαγὸ, σφάζονται οἱ ἀδερ-
[φάδες

«Μάννα, καὶ ἂ δείξεις τὸν πνιμὸ, πνίγεται ὅλος ὁ
[κόσμος.

«Μάννα μου, σύρε στὸ κελλί, κάμε τὴν προσευχὴ σου,
«Βάλε κρασί μὲς στὸ γυαλί, καὶ ἄφρατο παξιμάδι,
«Καὶ δόσε τὲς παρηγοριὰς γιὰ τὲς καυμένες μάνες.
«Καὶ τὸ μεγάλο Σάββατο νῆρθε νὰ μ' ἀπαντήσεις,
[«Ποῦ λειτουργοῦν οἱ ἐκκλησιᾶς καὶ ψάλλουν οἱ πα-
[πάδες,]

«Τότες καὶ σύ, μητέρα μου, θάχεις χαρὲς μεγάλες.»

Κι' ἀπὸ τὸν πόνο ἐσώθηκε (6), καὶ ἀπ' τὰ μαρτύ-
[ριά του.

5) Παραλ. «Ἐγὼ γιὰ σὰς τάπόμεινα καὶ γὼ σὰς ὀρ-
[μηνάω.»

6) Παραλλ. «Κι' ἀπὸ τὸν πόνο τοῦ Χριστοῦ...
«Ἄλλη. «Κι' ἀπὸ τὸν πόνο πῆθανε...
«Ἄλλη. «Κι' ἀπὸ τὸν πόνο τέλειωσε»...

γκραζώντας πῶς θάδινε τῆς Φώτης τὸ γράμμα.

Μὰ μόλις πάτησε τὸ πόδι στὴν ὀξέπορτα καὶ ἀκού-
στηκε ἀπὸ μέσα ἄγρια ἡ φωνὴ τῆς κυρᾶ Κωσταν-
τίνας.

— «Ὄζω, βρωμιάρη γλήγορα νὰ μαζώξεις τὰ
παλιόρουχά σου καὶ νὰ ξεκουμιστεῖς ἀπ' ἐδῶ.

Κέρωσε ὁ Βασίλης. Ὁ κόσμος τοῦ ἔρθε ἄνω
κάτω. Ἄχνα δὲν ἔβγαλε. Κοίταξε νάντικρῶση που-
θενὰ τῆ Φώτω, μὰ κείνη χωμένη στὸ βάθος τοῦ
σπιτιοῦ οὔτε φάνηκε πουθενὰ ὅλη κείνη τὴ μέρα.

— Νὰ μείνω λίγες μέρες τουλάχιστο νὰ δώσω
ἐξέταση, τόλμησε μόνο νὰ πῆ μὲ φωνὴ ποῦ ἔβγαине
σὰν ἀπὸ τὸν Ἄδη. Μὰ κείνη ποῦ νάκούση. Ἄφριζε
καὶ μάνιζε.

— Τώρα ἀμέσως πρὶ σ' τὰ πετάξω στὸ δρόμο.

Ὁ Βασίλης ἄρχισε νὰ μαζέβη ἕνα ἕνα τὰ ρού-
χα του, ἐνῶ ἀπὸ τὰ μάτια του σταλάζανε χοντρά,
καυτερὰ δάκρυα. Φορτωμένος ἔπειτα τὸ μπογαδάκι
μὲ τὰ ρούχα πῆρε τὸ δρόμο γιὰ τὸ χωριὸ του. Κα-
νεὶς δὲν τοῦ μίλησε, κανεὶς δὲν τὸν ἀποχαιρέτησε.

Ἡ μέρα εἴτανε συννεφιασμένη, παγερὴ. Ὁ βορ-
ριά: τινάζε ἀπὸ τὰ δέντρα τὰ φύλλα καὶ σκόρπιζε

Ἐγάθη ὁ ἥλιος σβύστηκε· ἐγάθη τὸ φεγγάρι,
Ἡ μέρα ἐσκοτείνασε, καὶ ἡ γῆς ἀνατρομάζει,
Τὰ μάρμαρα ἐραΐσανε καὶ οἱ πέτρες ἐδακρύσαν,
Ἡ θάλασσα ἐβούρκωσε, τὰ δέντρα ἐπροσκυνήσαν,
Κ' ἐκεῖνα τᾶνομα σκυλιά δὲν ἐμετανιόουν.

Ἀπόσπασμα Γ'.

Ἐγύριψε τοῦ Χάροντα νὰ ἰδεῖ τὸν κάτου κόσμο,
Νὰ ἰδεῖ πλουσιούς, νὰ ἰδεῖ φτωχοὺς, νὰ ἰδεῖ πῶς
[ἄπερνόουνε,

Νὰ ἰδεῖ καὶ τοὺς φιλάργυρους στὴν πίσσα στὸ κατράμι·
[— Κάνουν τὴν πίσσα πάπλωμα καὶ τὸ κατράμι
[στρώμα

Καὶ τὸ ριτσινοτόμαρο κάνουν προκεφαλάρη·

Δὲν τᾶξερε, ἀμαρτωλέ, πῶς ἔχεις νὰ πεθάνεις;

Νὰ πᾶς τὸ βράδι στὸ σπερνὸ καὶ τὴν αὐγὴ στὸν
[ἄρθρο,

Καὶ στὴν ἀγία λειτουργίᾳ, ποῦ τρέμει ἡ γῆς καὶ ὁ
[κόσμος;

Νὰ λένε τάχειλάκια σου, νὰ ψάλλουν οἱ ἀποστόλοι,

Νὰ δίνει τὸ χεράκι σου, νὰ γράφουν οἱ ἀγγέλοι; —]

Ἐγύριψε τοῦ Χάροντα κλειδιά τοῦ παραδείσου,

Ἐκεῖ ἔνε τὰ μικρὰ παιδιὰ, ψηλά σὰν κυπαρίσσια,

Παίζουν μὲ τὸ χρυσόμηλο καὶ λησμονοῦν τὲς μάνες.

Δ. ΣΠΙΓΓΟΣ

Η ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ

ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Δηλοποιεῖ

ὅτι αὐριον ἡμέραν Δευτέραν καὶ ὠραν 3ην Μ. Μ.
συγκροτεῖται ἐν τῷ καταστήματι τῆς Ἐθνικῆς Τρα-
πέζης ἡ προαγγελθεῖσα τακτικὴ Συνέλευσις τῶν με-
τόχων, εἰς ἣν παρακαλοῦνται νὰ παρευρεθῶσιν οἱ
κατὰ τὸ ἄρθρον 47 τοῦ Καταστατικοῦ δικαιούμενοι
νὰ μετᾶσχωσιν αὐτῆς κ. κ. μέτοχοι καὶ οἱ εἰδικοί
τούτων ἀντιπρόσωποι.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 5 Φεβρουαρίου 1906.

Ὁ Διοικητὴς

Σ. Στρογγιτῆ

ΘΙΑΦΙ

Τὸ περισσότερο θιάφι τοῦ κόσμου μὲς τὸ προ-
μνηθεῖον τώρα οἱ μίνες τῆς Σικελίας. Ἡ πηγὴ τους
εἶναι ἠφαίστεια, καὶ στὴν Κατάνια, Γιογέντο, Παλέρ-
μο, Καλκασινέτο, δίνουνε δουλιὰ σὲ 30,000 ψυχὰς

κρῶ ἀνατριχιάσματα. Καθὼς περπατοῦσε σκύφτον-
τας τὸ κεφάλι, ὅλο τὸ παρελθὸ μὲ τὲς πίκρες καὶ
τὰ φαρμάκια του περνοῦσε ἀπ' ὀμπρὸς του. Τυρα-
γνισμένη ζωὴ. Θυμήθηκε τὸ θάνατο τοῦ πατέρα του
— τί καταφρονεμένη κηδεῖα — θυμήθηκε τὴ μέρα ποῦ
πῆγαινε στὸ χωριὸ νὰ ζητήσῃ λημνοσύνη ἀπὸ τὸ
μάρμαρα του. Συλλογιότανε πῶς θὰ τὸν ἀντικρῶση,
τί θὰ τοῦ πῆ.

Πέρασε καιρὸς. Μιὰ μέρα συναπαντηθήκανε στὸ
παζάρι ὁ γέρο Παῦλος καὶ ἡ κυρὰ Κωσταντίνα. Χαί-
ρειτηθήκανε καὶ δώσανε τὰ χέρια.

— Αἰ· τί γίνεται ὁ προκομμένος ὁ ἀνεψιός σου;

Κι ὁ γέρο Παῦλος θλιβερά

— Τώρα πιά σ' ἄφρισε χρόνους ἐδῶ καὶ δύο
μήνους.

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ

καὶ βγάζουν κάπου 400,000 τόνους τὸ χρόνο. Ὁλό-
κληρο δίχτυ ἀπὸ μακρινάκια εἶναι σκαμμένο διὰ μέσα
τῆς ὕλης καὶ μ' ἐδῶ καὶ ἐκεῖ μεγάλα θαλάμια μὲ
[ἴσος συχνὰ ὡς 10' ποδάρια καὶ μὲ θιαφίνες κο-
λῶνες στὴ μέση ὡς στηρίγματα τοῦ ταβνιοῦ.
Ὅτα βγάζουν τὸ ὄρυχτό—θιάφι μὲ χῶμα ἀνακατω-
μένο—μέσα ἀπὸ τὰ λαγοῦμια, τὸ στρώνουνε σὲ
λάκκουσ πετρώστρωτους καὶ πετροτοιχιστοὺς μὲ τὸ
πάτωμά τους κατηφορικό, ἔπειτα τὸ σκεπάζουνε μὲ
σκουπίδια ποῦ τ' ἀνάβουν ἀπὸ πάνω. Τότες μέρος
τοῦ θιαφιοῦ ἀνάβει καὶ παράγει ζέστα ἀρκετὴ νὰ
λιώσει τὸ περισσότερο θιάφι ποῦ βρίσκεται μέσα στὸ
ὄρυχτό, καὶ ἔτσι λιωμένο τὸ θιάφι κατασταλάζει
κάτου στὸ πάτωμα τοῦ λάκκου ἀπὸ κεῖ χύνεται
σὲ καλούπια ποῦ χωροῦν ὡς ἕνα καντάρι τὸ καθένα.
Μὲ τὸν ἀπλὸ ἀπτό τρόπο τραβοῦνε σὲ θιάφι 10 ὡς
20 τὰ ἑκάτὸ ἀπὸ τὸ βᾶρος τοῦ ὄρυχτοῦ.

Δὲν ὑπάρχει ἴσως στὸν κόσμο μίνα πιὸ περιέρ-
γη ἀπὸ τὴ μίνα τοῦ θιαφιοῦ μέσα στὸν κρατήρα
τοῦ Ποπακαταπέτλι, στὸ Μεξικό, σὲ ὕψος 18,000
ποδάρια ἀπὸ τὴν ἀπανωσιὰ τῆς θάλασσας. Πᾶν
τώρα 400 χρόνια πίντε συντρόφοι τοῦ Κορτίς, τοῦ
Ἰσπανοῦ κατακτητῆ τοῦ Μεξικοῦ, μὲ ἀρχηγὸ τὸ
Φραγκέσκο Μοντάνο σκαρφάλωσαν ὡς στὸν κρατήρα
ζητώντας θιάφι γιὰ μπαρῶτι, γιατί εἶχαν ζοδιάσει
ὅλο τους τὸ μπαρῶτι πούφεραν ἀπὸ τὴν Ἑβρώπη.
Ὁ κρατήρας ἔχει γύρω ὡς 3 1/2 μίλια καὶ βᾶθος
800 ὡς 1000 ποδάρια, ὅπου μιὰ σκοτεινὴ φλόγα
καίει καὶ τινάζει θιαφίνιο ἀχνὸ ψηλά, ποῦ κρυώ-
νοντας καθὼς ἀνεβαίνει κρυσταλλῶνει καὶ πέφτει
στὰ πλεθρὰ τῆς γυμνῆτινας γούδας. Ὅταν οἱ Ἰ-
σπανοὶ μὲ τὰ πολλὰ ἀνέβηκαν ὡς στὰ χεῖλια τοῦ
κρατήρα, τραβῆσανε λαχνὸ, καὶ ἔπεσε τοῦ Μοντάνου
τοῦ ἴδιου νὰ κατεβεῖ μέσα σ' ἕνα καλάθι κάτου στὴ
οριχτὴ ἐκείνη ἄβυσσος, ὅπου τὸν ἀμόλησαν οἱ συν-
τρόφοι του ὡς σὲ βᾶθος 400 ποδάρια. Ἀπτό ἔγινε
ξανὰ καὶ ξανὰ, ὡς ποῦ μάζεψε ὁ παλικαρὸς Ἰσπα-
νὸς ἀρετὸ θιάφι γιὰ τίς ἀνάγκες τοῦ στρατοῦ. Τὸ
ἀντραχάθημα φημιστήκε πολὺ σ' ἐκείνη τὴν ἐποχὴ,
μὰ ἡ δουλιὰ εἴτανε τότε κοπιαστικὴ καὶ ἀργή, ποῦ
στὴν ἀναφορὰ του πρὸς τὸν βασιλέα ὁ Κορτίς, πε-
ριγράφοντας τὸ περιστατικὸ, ἔλεγε πῶς ἐφκολώ-
τερο εἴτανε νὰ φέρει τὸ μπαρῶτι του ὅλο τὸ δρόμο
ἀπὸ τὴν Ἰσπανία.

Ὡς τόσο τὸ θιάφι εἶναι σπάνιο στὸ Μεξικό, καὶ
ἔπειτα ἡ ἰδέα νὰ κατεβεῖ καὶ νὰ γυμνώσει τὸ
Ποπακαταπέτλι, ἀπὸ τὸ θησαυρὸ του εἶχε κάτι τι
ρωμαντικὸ. Ἐτσι οἱ Ἰντοὶ κατέβαιναν πάντα ἐκεῖ
κάτου μὲ καλάθια καὶ ἐπικρῶν μικρὰ ποτὰ ποῦ κα-
τὰ πουλοῦσαν πολὺ ἐφκολα. Τέλος στὰ 1850 ἕνας
κάποιος Κορχάδος συλλογίστηκε πῶς δὲ θὰ εἴταν
ἴσως δύσκολο νὰ καταρτιστεῖ σωστὴ μίνα μέσα
στὸν κρατήρα, καὶ ἔτσι παίρνοντας μαζί του μερι-
κοὺς Ἰντοὺς, καθὼς καὶ ἕνα σιδερένιο ραβδί, μερικὰ
σκοινιά, καὶ λίγο καραβόπανο, ἀποφάσισε νὰ σκαρ-
φαλῶσει ὡς στὴν κορφή. Τὸ σκαρφάλωμα εἴτανε τέ-
τιο βᾶτανο ποῦ μοναχὰ ὁ Κορχάδος μ' ἕναν Ἰντὸ
κατορθῶσανε νὰ φτάσουν ὡς ἀπάνω, ὅπου ὁ Κορ-
χάδος λιγοθύμησε ἀπὸ αἱμορραγίαν καὶ κούραση. Ὁ
Ἰντὸς τότες τότε σκέπασε μὲ τὸ καραβόπανο, καὶ
ξεκίνησε νὰ ἀνακατεβεῖ τὸ βουνὸ καὶ νὰ φωνάζει
βοήθεια. Στὸ μεταξὺ ὅμως ὁ Κορχάδος συνέφερε καὶ
ἀκούδιζε ὅπως μπορούσε λίγο δρόμο πρὸς τὰ μέσα
τοῦ κρατήρα γιὰ νὰ γλυτώσει ἀπὸ τὸ φοβερὸ κρῶ
τῆς χιονισμένης πλαγιᾶς τοῦ βουνοῦ. Ἐκεῖ ἡ ζέστα
τὸν ξανακυνάμωσε τόσο, ποῦ κατόρθωσε νὰ κατεβά-
σει τὸ ραβδί, τὸ καραβόπανο καὶ τὰ σκοινιά, μὲ
σχοπὸ νὰ πάει καὶ νὰ ζητάσει τὸν πάτο τοῦ κρα-
τήρα καὶ ἐνῶ ἐτοιμαζότανε νὰ σαλίψει τὸ μηχανι-
σμὸ του, ἔφτασε ὁ Ἰντὸς μὲ τοὺς βοηθοὺς.

Ὁ Κορχάδος μάζεψε ἀπὸ τὸν πάτο τοῦ κρατήρα ἕνα ποσὸ σκουριές, πού τις κατέβασε κάτου στὴν Πουέβλα. Ἐκεῖ ἀναλύθηκαν καὶ βρέθηκε τὸ ὄρυχτό ἀρκετὰ πολύτιμο, ὥστε ἔγινε Ἐταιρία μὲ κεφάλαια πού ἔστησε τοὺς χροιστοὺς μηχανισμοὺς καὶ βγάζει τὸ ὕλικό. Ἡ δυσκολία τῆς Ἐταιρίας εἶναι ὁ ἐργάτης. Γιατί σ' ἐκεῖνο τὸ ὕψος τὸ κρῦο εἶναι ὑπερβολικό, ἔπειτα φουστῶνε φοβερὰ δροσάπια κι' αἱ σεισμοὶ εἶναι πολὺ συχνοί. Ἔτσι δὲν εἶναι πολλοὶ οἱ ἐργάτες ὅσοι ἀποφασίζουσι νὰ ζήσουν τόσο σκληρῆ ζωῆ. Ὡς τόσο βρῖσκονται ἀρκετοὶ ὥστε νὰ προχωρεῖ ἡ δουλιὰ ὅπως ὅπως μὲ κάπιο κέρδος, κι' εἶναι χωρισμένοι σὲ διὸ παρῆες πού καθεμιά τους δουλέβει βδομάδα παρὰ βδομάδα.

Νὰ πὼς γίνεται τὸ κατέβασμα τῶν ἐργατῶν ὡς κάτου στὸν πάτο. Ἀφοῦ κατεβοῦν ἕνα μονοπάτι λίγο δρόμο φτάνουν σ' ἕνα ὡς εἶδος ράφι ὅπου βρῖσκεται ἕνα ὡς εἶδος ἀνοιχτὸ κλουβὶ κρεμασμένο ἀπὸ ἕνα μποζαργάτη (πού λέν οἱ νάφτες). Κάθονται τότες μέσα στὸ κλουβί, κι' ὁ μποζαργάτης τοὺς ἀμολᾷ 500 ποδάρια ὡς ἕναν ὄχτο, ἀπ' ὅπου κατεβαίνουν μὲ δέφτερο κλουβὶ καὶ δέφτερο μποζαργάτη ἄλλα 500 ποδάρια. Τὸ δέφτερο κατέβασμα εἶναι φοβερό γιατί καθὼς κουνιέται κρεμασμένος στὸν ἀέρα καὶ τὸ κλουβὶ ὄλο γυρίζει πότε δεξιά πότε ἀριστερά, βλέπεις ἀπὸ κάτου τὸ στόμα ἐνὸς ἀπὸ κείνα τὰ βάραθρα, πού λέγονται «τρύπια μπουγάζια», γιατί πάντα βγάζουν καθαρὸ ἀέρα, κι' ὅπου αἰώνια μουνγκρίζουσι φοβεροὶ κρότοι. Μὲ τὸ δέφτερο κατέβασμα φτάνεις σ' ἄλλον ὄχτο, ἀπ' ὅπου σκαρφαλώνεις κάτου ὡς ἐκεῖ πού βρῖσκεται τὸ θιάφι.

ΣΥΝΕΙΘΙΣΜΕΝΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Στὴ δεσποινίδα Σοφία Κ.

I

Ἄκακος, σὰν τὰ παιδιὰ ἀκοῦντας παραμῦθι στὰ ὄμορφα τῆς στήθη ἀποκοιμήθη...

Κάθε γλυκόλογο σὰν τὸ λουλούδι μωσκοβολᾷ τόσο ἀπαλά!.. Κι' ἡ ἔρημιὰ Κι' ὄλη ἡ νύχτα ἕνα τραγοῦδι τοὺς γλυκοπαίζει χαϊδευτά...

Ἔτσι—ὦ! δόξα θλιφτῆ!— τὸ παραμῦθι ὄραϊο ἔστήθη, κι' ἀποκοιμούνται σὰν τὰ παιδιὰ στὴ σιωπῆ—

Βουθὴ μονάχα γύρω σὰν κάποια θλίψη ζητάει νὰ σμίξη τὸν πόνο μὲ τὴ χαρὰ! —Τὸ ξέρ'τε βαθειά!— »τὸ παραμῦθι ὄραϊο ἔστήθη »ὄμως κοιμούνται σὰν τὰ παιδιὰ...»

II.

Γλυκομιλάει τῆς ὁ νιδε— μὰ ἡ κόρη στέκει σιωπηλῆ.. Κάθε του λόγος καὶ καημὸς καὶ ξαναζῆ

Ἡ ἴδια ἡ θλίψη μὲς τῆ σιγῆ... κι' ἄμα ἡ φωνή του ἡ ὑστερῆ σιωπῆ τὸ ἴδιο γροικαίει κακὸ κρυφὸ:

»—Ἐρῶ... πάλι θὰ εἰπῆς: ἕναν καιρὸ ἀγάπαγεν ἔννε νιδε ὄραϊο κορσί... κι' αὐτό... »—πὸ κλάμμα ἕνα πουλί θὰ σκάση ἂν θὰν τὸ πῶ τὸ μυστικὸ!

Ἄγάπαγ' ἕναν νιδ ὄραϊο κορσί κι' αὐτό... Σὰν πάντα—ἕναν καιρὸ λησμονημένο κοιμήθηκε νεκρό...

Ὁχτώβρης τοῦ 1905.

ΑΝΘΗ ΓΙΑΝΝΙΩΤΙΣΑ

ΒΑΡΒΑΡΟΠΑΖΑΡΟ

(Στὴ στήλη αὐτῆ θὰ κρεμάμε κάθε βδομάδα, σὰν κεφάλαια ληστῶν, ὅλες τῆς ὄσυνταξίς κι' ἀνορθογραφίς πού βρῖσκονται σὲ καθαρευουσιάνικα βιβλία. Συνεργάτης τῆς στήλης αὐτῆς θᾶναι ὄλ' οἱ ἀναγνώστες μας, ἀρκεῖ μοναχὰ πλάι στὸ βαρβαρισμὸ πού θὰ μᾶς στέλλουσι νὰ σημειώ- νουν τὸνομα τοῦ βιβλίου καὶ τὸν ἀριθμὸ τῆς σελίδας πού βρῖσκεται).

ΑΡΙΘ. 1.

«... Ἀπειρίαν βακτηρίων αἰτινες καλ- λιεργηθέντες» (Μενελάου Σ. Σακο- ράφου ΥΦΗΓΗΤΟΥ ἐν τῷ Ἐθν. Πανεπι- στημίῳ «Ἐπιστημονικαὶ ἐργασίαι καὶ τίτλοι» σελίδα, 6, ἀράδα 9).

Η ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ

ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀνλοποιεῖ

ὅτι κατ' αὐτὰς τίθησιν εἰς κυκλοφορίαν τραπεζικὰ γραμματῖα τῶν δραχμῶν πέντε (5) νέας ἐκδόσεως (δευτέρας) καὶ νέου τύπου μήκους 11 περίπου ἑκα- τοστῶν τοῦ μέτρου καὶ πλάτους 6 1)3.

Τὰ νέα ταῦτα τραπεζικὰ γραμματῖα διακρίνον- ται ἐκ τῶν ἐξῆς κυριωτέρων γνωρισμάτων:

Ἐπὶ τῆς προσόψεως

φέρουσι πρὸς τὰ ἄνω ἐν σχήματι τόξου διὰ κεφα- λαίων μελανῶν στοιχείων τὰς λέξεις «Ἐθνικὴ Τρά- πεζα τῆς Ἑλλάδος», ἀμίσως δὲ κάτωθι ἐν θυρεῷ κεκοσμημένῳ διὰ δαντελλοειδῶν ποικιλιμάτων τὸν ἀ- ριθμὸν 5 διὰ μεγάλου λευκοῦ στοιχείου. Ὑπὸ τοῦ- τον ἐν μελανῇ ταινίᾳ ἀποτυπώνται διὰ λευκῶν κε- φαλαίων στοιχείων αἱ λέξεις «δραχμαὶ πέντε». Ὑπὸ τὴν χρονολογίαν φέρονται ἀριστερᾷ ἢ ὑπογρα- φῇ τοῦ Ταμίου τῆς Τραπεζῆς, ἐν τῷ μέσῳ ἢ τοῦ Διοικητοῦ καὶ δεξιᾷ ἢ τοῦ Βασ. Ἐπιτρόπου, τεθει- μέναι αἱ μὲν τοῦ Διοικητοῦ καὶ τοῦ Ταμίου διὰ σφραγιστήρος, ἢ δὲ τοῦ Βασιλικῷ Ἐπιτρόπου ἰδιο- χειρῶς.

Ἐκατέρωθεν τοῦ γραμματίου ἀποτυπώνται ἐν κυκλικῶν πλαίσιοις, περιβαλλομένοις ὑπὸ δαντελ- λοειδοῦς ποικιλίας, ἀριστερᾷ μὲν ἢ εἰκὼν τοῦ ἰδρυτοῦ τῆς Τραπεζῆς Γεωργίου Σταύρου, δεξιᾷ δὲ τὸ Βασιλικὸν Στέμμα. Ἀνωθι τοῦ πλαισίου τούτου φέρεται ἐν θυρεοῖς κεκοσμημένοις ὁ ἀριθμὸς 5 διὰ λευκῶν στοιχείων, κάτωθι δὲ δι' ἐρυθρῶν στοιχείων ἢ σειρὰ καὶ ὁ ἀριθμὸς ἑκάστου γραμματίου. Ἡ ὄλη πρόσοψις, περιβαλλομένη ὑπὸ πλαισίου πεποι- κλιμένου διὰ δαντελλοειδῶν κοσμημάτων, εἶναι χρώ- ματος κατὰ μὲν τὸ κέντρον οὐρανοειδοῦς, κατὰ δὲ τὰ ἄκρα καστανίνου, οὐρανοειδοῦς καὶ μελανοῦ.

Ἐπὶ τῆς ὀπισθίας ὄψεως

Ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὀπισθίας ὄψεως εἰκονίζεται ἐν κυκλικῷ λευκῷ πλαίσιῳ ἢ Ἄθηνᾶ. Ἀνωθι τῆς εἰ- κόνος ταύτης ἐν καστανίνῳ τοξοειδεῖ ταινίᾳ ἀναγι- νώσκονται διὰ λευκῶν κεφαλαίων στοιχείων αἱ λέ- ξεις «δραχμαὶ πέντε», κάτωθι δὲ ἐν ἑπίσης καστα- νίνῳ ἐπιμήκει ταινίᾳ διὰ λευκῶν κεφαλαίων στοι- χείων ἀναγράφεται ἢ ἐκδοσις (ἐκδοσις δευτέρα).

Ἐκατέρωθεν τῆς εἰκόνος ταύτης καὶ ἐν θυρεοῖς πε- ποικιλμένοις διὰ δαντελλοειδῶν κοσμημάτων χρώ- ματος μελανοῦ, οὐρανοειδοῦς καὶ καστανίνου διὰ μεγάλων λευκῶν στοιχείων ὁ ἀριθμὸς 5.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 4 Φεβρουαρίου 1906.

Ὁ Διοικητῆς

ΣΤ. ΣΤΡΕΪΤ

Η ΦΡΟΣΥΝΗ

Θυμοῦμαι ἀκόμα τῆ Φροσύνη. Τὰ λόγια τῆς ἀν- τιλαλοῦν ἀκόμα μέσα στῆς ψυχῆς μου τὰ μυριόθλι- φτα χαλάσματα.

Ὁ χρόνος νὰ μαρξῆ δὲν ἤμπόρεσε τὰ ρόδα τῆς ἀγάπης μου, τὰ ρόδα πού ξεφύλλιζα στὰ δλόμαυρα μαλλάκια τῆς. ὦ! τί λατρεία ἐκρυβα στὰ στήθη μου γι' αὐτῆ! Μὰ πὼς μ' ἀγάπαγε κι' ἐκεῖνη!

Σιμά τῆς ἐγαλνίζε τοῦ πόνου μου ἢ γιγάντεια τρικυμία. Σιμά τῆς ἐξεχνούσα τῆς ὀδύνης τῆ φοβρὰ τὴν καταλύτρα.

Θυμοῦμαι μιὰ βραδιά τί μούλεγε ἡ Φροσύνη ἡ καημένη. Γενάρης μῆνας, ὄξω χιόνιζε κι', ἐμεῖς μέσ' 'ς τὸ θερμὸ σπιτάκι τῆς, κοντὰ στὴ σιὰ, στὴ λάμπη τῆς φωτιᾶς σὰν ἄκακα τρυγόνια γλυκοκουβεντιάζαμε.

Καὶ μούλεγε. «Θέλω μεγάλο νὰ σὲ δῶ. Σ' τὸν ἴσκιο πού θὰ ριζῆ ὁ κότινος τῆς Δόξας σου θέλω κι' ἐγὼ νὰ ξαποστάσω λίγο ἀντάμα σου. Θέλω πιστὴ παρηγορήτρα σου νὰ μ' ἔχῃς στῆς ζωῆς τῆς χμετρες φουρτούνης. Θέλω νὰ ζήτῃ μνήμη μου στοῦ στίχου σου τῆ μουσικῆ. Θέλω...» Καὶ δάκρυα κατακλύ- ζανε τὰ μάτια τῆς Φροσύνης.

ὦ! πὼς τὰ λόγια τῆς ἔτοῦτα ἀντιλαλοῦν ἀκόμα μέσα στῆς ψυχῆς μου τὰ μυριόθλιφτα χαλασματά! Κι' αὐτὰ 'ναι πού μοῦ δίνουσι τὴ δύναμη νὰ ξαγρυ- πνῶ τις νύχτες μέσ' στὴ μοναξιά. Αὐτὰ 'ναι πού μοῦ λένε νὰ καταπίνω ἀτάρραχ τοῦ κόσμου τὰ φαρμάκια, νὰ τρέχω στὴν αὐλὴ τοῦ μαρτυρίου τῆς ζωῆς ἀξέ- νοιαστος.

Θυμοῦμαι ἀκόμα τῆ Φροσύνη. Μὰ ὁ θάνατος τῆς μοῦ πληγώνει ὡς τώρα τὴν καρδιά. Μιὰ χυνο- πορινὴ βραδυὰ ἔγυρε τὸ κεφάλι τῆς στὴν ἀγκαλιά μου. Τοῦ πυρετοῦ ἢ φλόγα εἶχε κάψει τὴν καρδιά τῆς. Ἡ ὄμορφιά τῆς ὄλη σβύστηκε στῆς ἀρρωστίας τῆς τὴν πνοή. Τὰ μάτια τῆς μονάχα φύλαξαν τὴ χάρη τους τὴν πλάνα. Μοῦ λέγει ἀξαφνα «ἔχε γεια» κι' ἔκλεισε τὰ ματόφυλλα τῆς δακρυσμένα.

ὦ! πάντα θὰ θυμοῦμαι τὴ Φροσύνη. Ἀκόμα δὲ μαρᾶθηκαν τὰ ρόδα τῆς ἀγάπης μας, τὰ ρόδα πού ξεφύλλιζα στὰ δλόμαυρα μαλλάκια τῆς.

Κατελλόριζο.

M. Γ. ΠΕΤΡΙΔΗΣ

ΑΠΟΚΡΙΑΤΙΚΟ

Ἐμαθε ὁ λαγὸς καὶ μπαί- Μὲς στῆς παλαδιάς τὰμπέ- Κι ὄλο στὰ κρυφὰ πηγαί- Καὶ δὲν πιάνεται ἄμα βγαί- Καὶ τὴν ὄρα πού θὰ φύ- Κλέβει κάμποσα σταφύ- Κι ὁ παπᾶς τραβάει τὰ γέ-: «Μωρὸ ὁ κλέφτης ποῦθε βγαί;.. Παπαδιά φέρ' τὴν κουμποῦ- Νὰ σοῦ πῶ γὼ τί χαμποῦ.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΥΜΠΟΥ...

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

Ο ΑΝΘΩΣΠΑΡΙΟΣ... ΚΡΙΤΙΚΟΣ

Φίλτατε «Νουμά»,

Κάποιος—όχι βέβαια άνόητος—κρίνοντας σοφά-
τατα στην «Εστία» τις προάλλες τα ποιήματα του
κ. Γιάννη Στεφανή, αρχίζει μ' αυτά τα χαριτω-
μένα λόγια:

«Συχνά μου έρχεται ή όρεξις να έρωτήσω τους
περί τον «Νουμάν» τυρδάζοντας·

«— Καλέ χριστιανοί μου! 'Αφ' ου δέν λυπάστε
τόν ίδιον έαυτόν σας σεις οι καλοί, την παραγωγήν
των όποιων αποκλείει από τους πολλούς ή πυκνός
φράκτης τής γλώσσης, δέν έχετε εύπλαγγχίαν του-
λάχιστον διά τους δυστυχείς, τους όποιους επήρατε
και παίρνετε στον λαμόν σας;

«Δέν τό έκαμα έως τώρα διότι ξέρω καλά τί
θα μού άπαντήσουν·

«— 'Ο άνθώσπαρτος δρόμος τής αλήθειας ανοί-
γεται διάπλατα όμπρός στον καθένα. Κι' αναγαλ-
λιάζουμε βλέποντας όσο τό δυνατό περισσότερους
νάνοίγον τα μάτια τους στο φώς τό άληθινό».

Έτσι αρχινάει ή σοφός τής «Εστίας». Πώς
τελιώνει πιά, ένας Θεός τό ξέρει! Τώρα έκουσε, φίλ-
τατε «Νουμά», και τη δική μου γνώμη.

Συχνά μου έρχεται ή όρεξη να ρωτήσω τους περί
την «Εστία» άεροφιλολογοφλυαρούντας·

— Καλέ χριστιανοί μου! 'Αφού είσατε τόσο
φρόνιμοι άθρώποι και γράφετε τόσο νόστιμα τα Κι-
νήζικα, τί κακό σας πιάνει νάνακατευόσατε και με
τά Ρωμαίικα βιβλία;

Δέν τόκαμα όμως γιατί ξέρω τί θα μ' άπαν-
τήσουν·

— «'Ο άνθώσπαρτος δρόμος τής γλωσσικής
ψευτιζς... Τά κόκκινα βιβλιαράκια του κ. Βικέλα...
'Ο Σουρής, ή θθνικός μας ποιητής... Τά ζουμπου-
λένια τραγουδάκια του Diamant και του Brilliant...
Τά φλογερώτατα άρθρα του κ. Παγανίλη... 'Ο κ.
Καργαδούρης...

Κι άλλα τέττα Κινέζικα. Γι' αυτό κ' έγω τους
άφνω να κάθονται αυτοί καλά κ' έμεις καλύτερα.

'Ο πιστός τής «Εστίας» λατρευτής
Νόμισσος

Ο ΔΙΚΟΣ ΜΑΣ

Φίλε μου Νουμά,

'Ο κ. Χρηστοβασίλης, θαρρώ, είναι δικός μας·
πουλάχιστο χίλιες φορές ως τώρα μας τό είπε ή
κ. Ψυχάρης, και προχτές ακόμα τελιώνοντας την
«'Απολογία» του μ'ε τό φώναζε με τρόπο πως ή κ.
Χρηστοβασίλης είναι τόσο δημοτικιστής όσο κι ή
ίδιος—μπορεί και κάτι περισσότερο

Κι όμως ή κ. Χρηστοβασίλης, λίγες μέρες τώρα
σε κάποιο κύκλο δημοσιογράφων, στα τυπογραφεία
του Πετράκου, πούγινε λόγος για τό «Νουμά», είπε·

— Δέν κάνω στον έαυτό μου τό χδικο να πιάνω
τέττα πατσαβούρα στα χέρια μου!..

Οί δημοσιογράφοι κοιταχτήκανε και δέ μιλή-
σανε. Του λόγου σου τί λές;

Φίλος

Σημ. του «Νουμά». Του λόγου μου δέ λέω
τίποτα.

ΕΓΓΛΕΖΙΚΗ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΑ

Αξιότιμε Κύριε,

Στό περασμένο φύλλο σας έγραφε κάποιος με
την ύπογραφή «Μηνυτής» μερικά πειραχτικά για την
κυρία Ζλατάνου, επειδή έστειλεν έφημερίδες στους
άρρώστους ενός φιλανθρωπικού Καταστήματος (στο
Δημ. Νοσοκομείο). Έγινε μεγάλο χδικο σε κυρία
πραγματικά φιλάνθρωπη, γιατί ή κ. Ζλατάνου—
άφου είναι ανάγκη να τό πούμε—έξόν από έφημε-
ρίδες έστειλε πολλές φορές στο Νοσοκομείο και ρούχα
και κουβέρτες και φάρμακα και γλυκύσματα ακόμα·
κι όμως γι' αυτά δέ γράφηκε ποτέ τίποτα, γιατί
κανένας δέν τό ζήτησε. Άλλως τε, κ' οι έφημερίδες
πού έστειλε δέν ήταν κανένα κακό· ίσως έδω αυτά
να μας φαίνονται άστεία. Μά στην Άγγλία, πού
δ,τι κάνουν έχει και τό λόγο του, όλες οι καλές και
μεγάλες κυρίες μαζεύουν τις έφημερίδες τής βδομά-
δας και τις στέλνουνε σ' όλα τα φιλανθρωπικά κα-
ταστήματα με την πεποίθηση ότι κάτι φιλάνθρωπο
κάνουν. Ένα τέτοιο πράμα έκαμεν έδω κ' ή κυρία
Ζλατάνου, συνειθισμένη από Έγγλέζικη συμπερι-
φορά. Νομίζω, ότι θα τό βρήτε δίκαια αυτά πού σας
γράφω και θα τό τυπώσετε στο αξιότιμο φύλλο σας.

H. B.

ΦΟΝΟΠΑΖΑΡΟ ΒΛΟΜΑΔΙΑΤΙΚΟ

'Από Πέμπτη σε Πέμπτη

'Υπουργός Έσωτερικών ή Ν. Καλογερόπουλος

Σκοτωμοί. Περσίας 2, Έπαρχίες 22.

Λαβωμοί. Άθήνα 5, Περσίας 7, Έπαρχίες κα-
νένας. (Αυτή τη βδομάδα οι Έπαρχίες δουλέψανε
στα γερά, όλο και σκοτωμούς. Καμιά ρηζιά δέν
πήγε χαμένη).

Κλεψιές. Άθήνα 4, Περσίας 4, Έπαρχίες 4
(οί δύο ληστείες).

'Απαγωγές. Άθήνα 3, Περσίας 1, Έπαρχίες 5.

Ο ΦΟΝΟΓΡΑΦΟΣ

Η ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ

ΤΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ

ΜΙΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ κ. ΣΤΡΕΪΤ

Κύριε Συντάχτα,

'Εν τώ σημερινώ φύλλω τής έφημερίδος «'Αθ-
ναι» γράφεται ότι άπαντών εις την επερώτησιν του
μετόχου κ. Καράλη περί τής έν παρωχημένω χρόνω
μειώσεως του εκτάκτου άποθεματικού τής Έθνικής
Τραπέζης έθιξα την μνημν του άοιδίμου Παύλου
Καλλιγιά.

'Η μνήμη του σεβαστού εις άπασαν την Έλλη-
νικήν κοινωνίαν προκατόχου μου Παύλου Καλλιγιά
είναι δι' έμέ ιερά.

Ευτυχώς δ,τι είπον, έλέχθη ένώπιον εκατόν πέντε
μετόχων και αντιπροσώπων τοιούτων. Γνωρίζουσι δέ
ούτοι, ότι ουδενός τής μνήμην έθιξα και έν γένει τί
είπον.

Είπον μόνον, ότι ή ελάττωσις του εκτάκτου
άποθεματικού τής Έθν. Τραπέζης έλαβε χώραν καθ'
ήν έποχην δέν ήμην Διοικητής, ουδέ δύναμαι προ-
χείρας να ένθυμηθώ την έποχην και τας λεπτομε-
ρείας τής πράξεως εκείνης εξελεγχθείσης και έγκρι-
θείσης βεβαίως υπό τής άρμοδίας τότε συνεισέσεως
των μετόχων.

'Εν Άθήναις τη 7 Φεβρουαρίου 1906.

Μετά διακεκριμένης ύπολήψεως
Σ. ΣΤΡΕΪΤ

Ο ΤΙ ΕΛΕΓΕΤΕ

'Ενα από τα δύο δηγγήματα του κ. Μιχάλη Λυκιαρ-
δόπουλου, πού δημοσιέψαμε στο περασμένο φύλλο, «Στά
Έφημερώματα», δημοσιεύθηκε και στο «Νέο Άστυ» τής
περασμένης Δευτέρας με την άκόλουθη σημείωση·

— «Είς τον «Νουμάν» έδημοσιεύθη από τον έν Μόσχα
Έλληνα συγγραφέα κ. Μιχ. Λυκιαρδόπουλον ή έξης τρα-
γικώς έξοχος άνάμνησις του συγγραφέως από την επανά-
στασιν τής Μόσχας. Την άναδημοσιεύομεν, διότι ένθυμά-
ζει τους Ρώσους; συγχρόνους συγγραφείς και νομίζει κα-
νείς ότι είναι μία σελίς του Γόρκη».

— 'Η α' Ακρόπολη είπε πάλι τό λογίκε της τις προί-
λες γιατί, λεί, οι δημοτικιστίδες τον Κρουμπίτσερ τον
γράφουν Κ ρ ο υ μ π α χ ο .

— Σπουδαίο κι αυτό, βλέπετε, για να θυμάσαι ή α' Α-
κρόπολη, πού όλο με τέττα θυμώνει. Έμεις με τους θυ-
μούς της γελάμε, καθώς θα γελίει και λόγου της στα
κρυφά.

— Πρί βγει ακόμα ή α' Ακρίτα, ή μικρός του Ντι-
ρετόρος έχει ανακοινώσει urbi, et orbi, (για να θυμηθώμε
και τον κ. Μούγκριο) πως ξετινάζει (!) τον Παλαμ με
κάπιο βροντερό του άρθρο ή Παλαμισμός και ή κίνδυνος·

— Το άρθρο αυτό, λεί, δέν αντιπροσωπεύει μόνο τις
δικές του ιδέες, αλλά και τις ιδέες των κ.κ. Άχρ. Καμ-
πάνη, Μάρκου Αύγέρη και τής κ. Αίμ. Κούρτελη.

— Είναι δηλ. ένα είδος δημοψήφισμα κ' επειδή γί-
νεται πένου στις εκλογές καλό είναι να μάθουμε ποιά
γνώμη έχουνε για τον κ. Παλαμ και οι κριτικοί πού κά-
θονται στα Πιθαράδικα και στα Πετρίλωνα.

— Τελοσπάντων ή κ. Σκνίπη, για να λέμε και την
αλήθεια, είναι μοναδικός για τέττα άποκριάτικα γλέντια.

Ο ΙΔΙΟΣ

ΜΙΑ ΔΡΑΧΜΗ

τό ένα, κ' ένα φρ. χρ. για τό έξωτερικό, πουλιούνται
στα γραφεία μας και στο Βιβλιοπωλείο Σακέτου
(όδος Σταδίου, άντικρύ στη Βουλή) τήκλουθα βι-
βλία:

Του Ψυχάρη «Ταξίδι» (σελ. 502) και «'Ονειρο
του Γιαννίρη» (σελ. 268).

Του Πάλλη «'Ηλιος και φεγγάρι» (σελ. 120)

Του Φωτιάδη Το «Γλωσσικό ζήτημα και ή
εκπαιδευτική μας αναγέννηση» (σελ. 405).

Του Έφθαλιώτη «'Ιστορία τής Ρωμοσύνης»
σελ. 320) και «Μαζώχτρα, Βρουκόλακας κλπ.» (σελ.
269).

Του Έρμονα «Τής Ζωής» (σελ. 194).

Του Φιλίππα Γραμματική τής Ρωμείκης
γλώσσας (μέρ. Α') (σελ. 96).

Του Λόγγου «'Αφνης και Χλόη» (χαρτοδε-
μένο) μεταφρ. 'Ηλ. Βουτιερίδη (σελ. 86).

Του Ένριπέδη «Μήδεια» μεταφρ. Γιάννη
Περγαλίτη (σελ. 59).

Του Σοφοκλή Αίας. Μετάφρ. Ζήσιμου Σί-
δερη (σελ. 61).

Του Χ. Αντρεάδη «'Ο Μίγ' Άλέξαντρος»
(σελ. 192).

Του Δ. Η. Ταγκόπουλου «'Ζωντανοί και
Πεθαμμένοι» δράμα—«'Η Χρυσταυγή» και «'Ατάφος
στο Γιάλο» δηγγήματα (σελ. 78).

'Η ΙΛΙΑΔΑ, μεταφραση από τον κ. Άλέξ
Πάλλη (σ. 416) δρ. 2 και φρ. χρ. 2 στο έξωτερικό.

'Η «ΜΑΤΙΑ» του Γ. Άβάζου δρ. 1.50

ΒΗΚΕ ΣΕ ΒΙΒΛΙΟ

Δ-Μ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ

Ο ΑΣΩΤΟΣ

Δράμα με τρία μέρη

Και πουλιέται 2 δραχμές
στα γραφεία του «Νουμά»
και στο Βιβλιοπωλείο τής «'Εστίας».